

Alcoholpreventie in Nederland: wat werkt?

Ina Koning
Utrecht University
i.koning@uu.nl

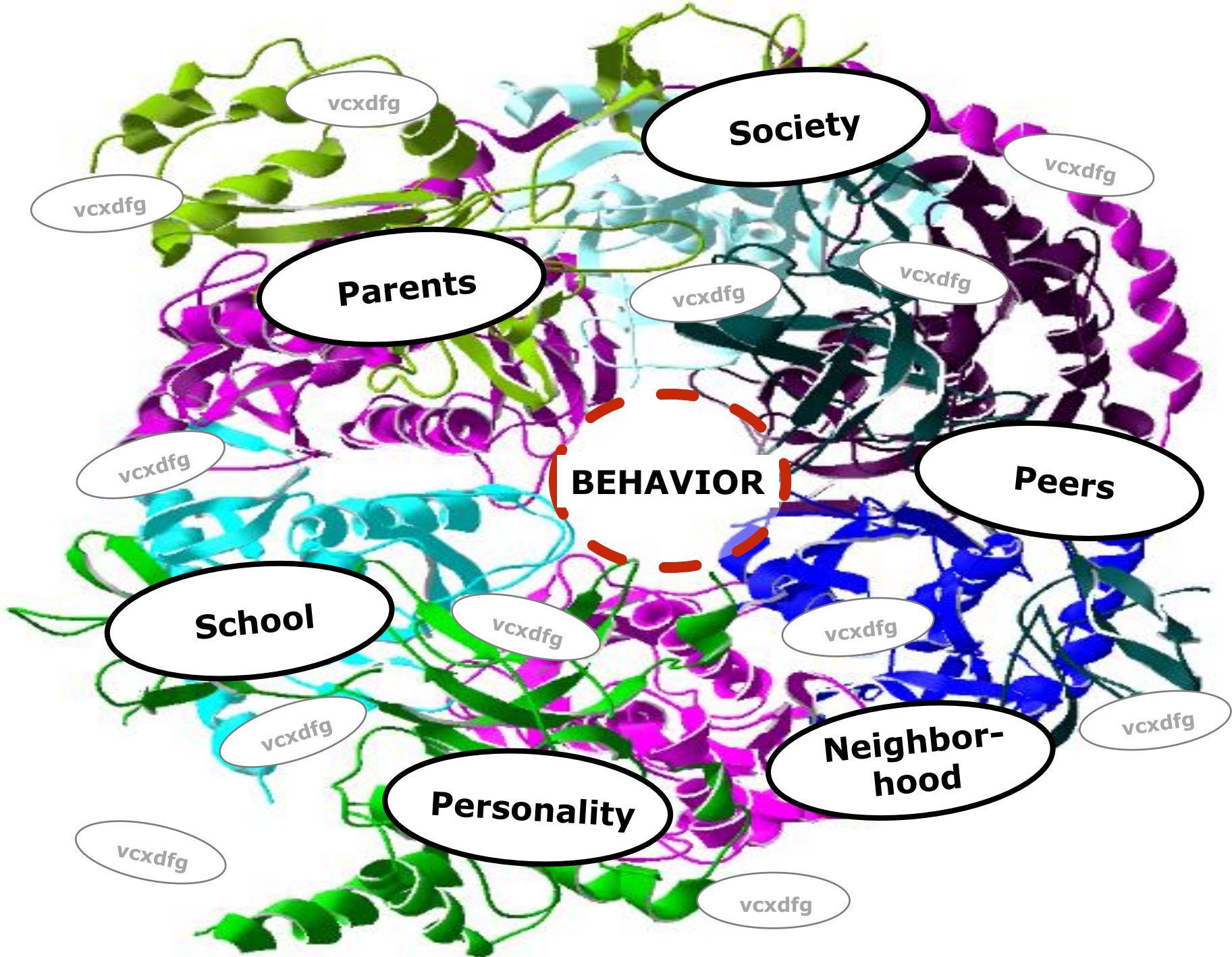
Universiteit Utrecht

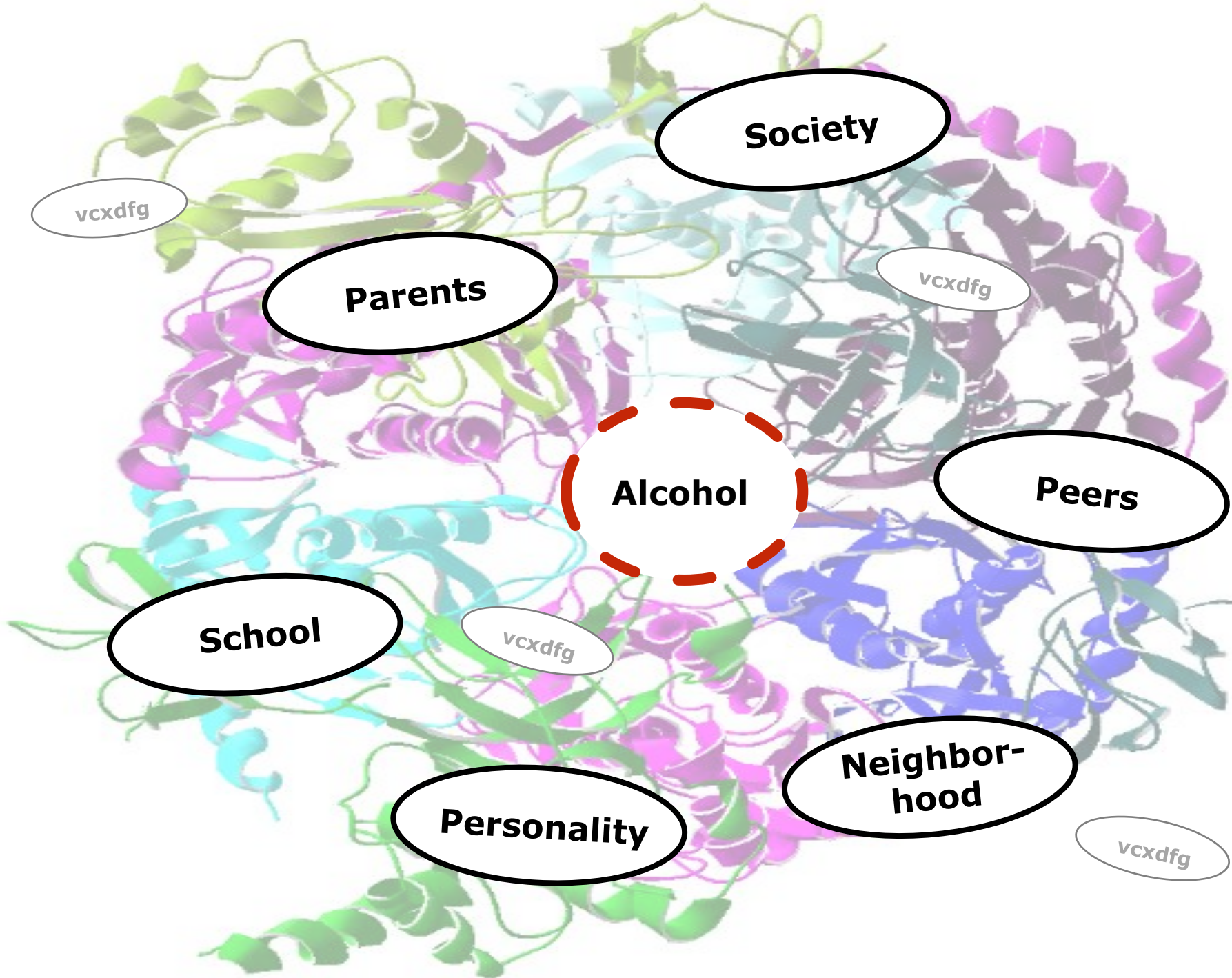
**The reason 13-year old
kids drink alcohol is
because of their parents**

Universiteit Utrecht

Society

vcxdfg

Parents

vcxdfg

Peers

Alcohol

School

vcxdfg

Neighborhood

Personality

vcxdfg

Opvoeding

De adolescentie

- Maturity gap
- Zelfstandigheid
- Identiteitsontwikkeling
- Onafhankelijkheid
- Impulsief

Universiteit Utrecht

Moffit, 1988; Meeus et al., 1999

PUBERTEIT

ALS JE OUDERS

VERVELEND

BEGINNEN TE DOEN

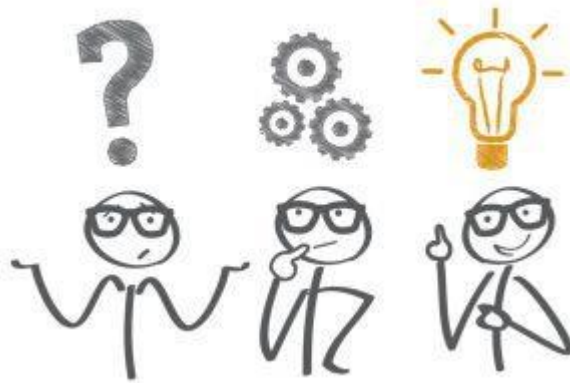
Loesje

i.koning@uu.nl

Prevention

**Wat wilt u verminderen
/ bevorderen in uw
gemeente / organisatie?**

Universiteit Utrecht

Doelen verslavingspreventie

Preventie van:

- Uberhaupt gebruik (abstinentie)
- Riskant gebruik en gebruik op jonge leeftijd
- Verslaving en (gezondheids)problemen door gebruik
- Lichamelijk en psychisch lijden
- Terugval (relaps prevention)

Speerpunten NL alcoholbeleid

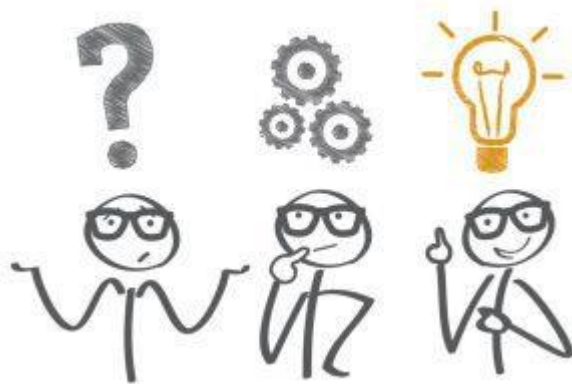
Uitstellen eerste gebruik / verhogen van de startleeftijd

Beperken van de schade / harm reduction (o.a. in het verkeer en uitgaan)

Vroeg opsporen risicogroepen en risicogebruikers (probleemdrinkers, comazuipers)

Bij wie wilt u dit
verminderen/
bevorderen?

Universiteit Utrecht

P 101 NOS-TT 101 do 30 nov 11:09:56

NOS

JOURNAL

Verplicht meer vaste postbezorgers. 110

Eigen satelliet voor de luchtmacht. 121

Zorgen over alcoholgebruik ouderen. 109

Ook ABN Amro schaft bonus in cao af 108

IJsland krijgt linkse premier..... 126

Wrak vermiste heli Suriname terecht 129

Anchor VS ontslagen om wangedrag... 128

Kamer: appen aan stuur is misdrijf.. 105

Rechter spreekt ex-piloot Poch vrij

Universiteit Utrecht

Niveaus van preventie

Universeel

- Algemene populatie of specifieke groepen, geen individuele risico's

Selectief

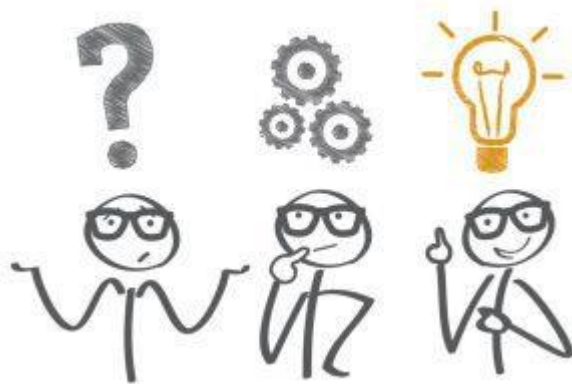
- Individuele of specifieke groepen met verhoogd risico

Geïndiceerd

- Individen met een verhoogd risico en waarneembare symptomen (maar geen stoornis volgens DSM-V).

Waarom wilt u dit
verminderen/
bevorderen (wat is het
probleem)?

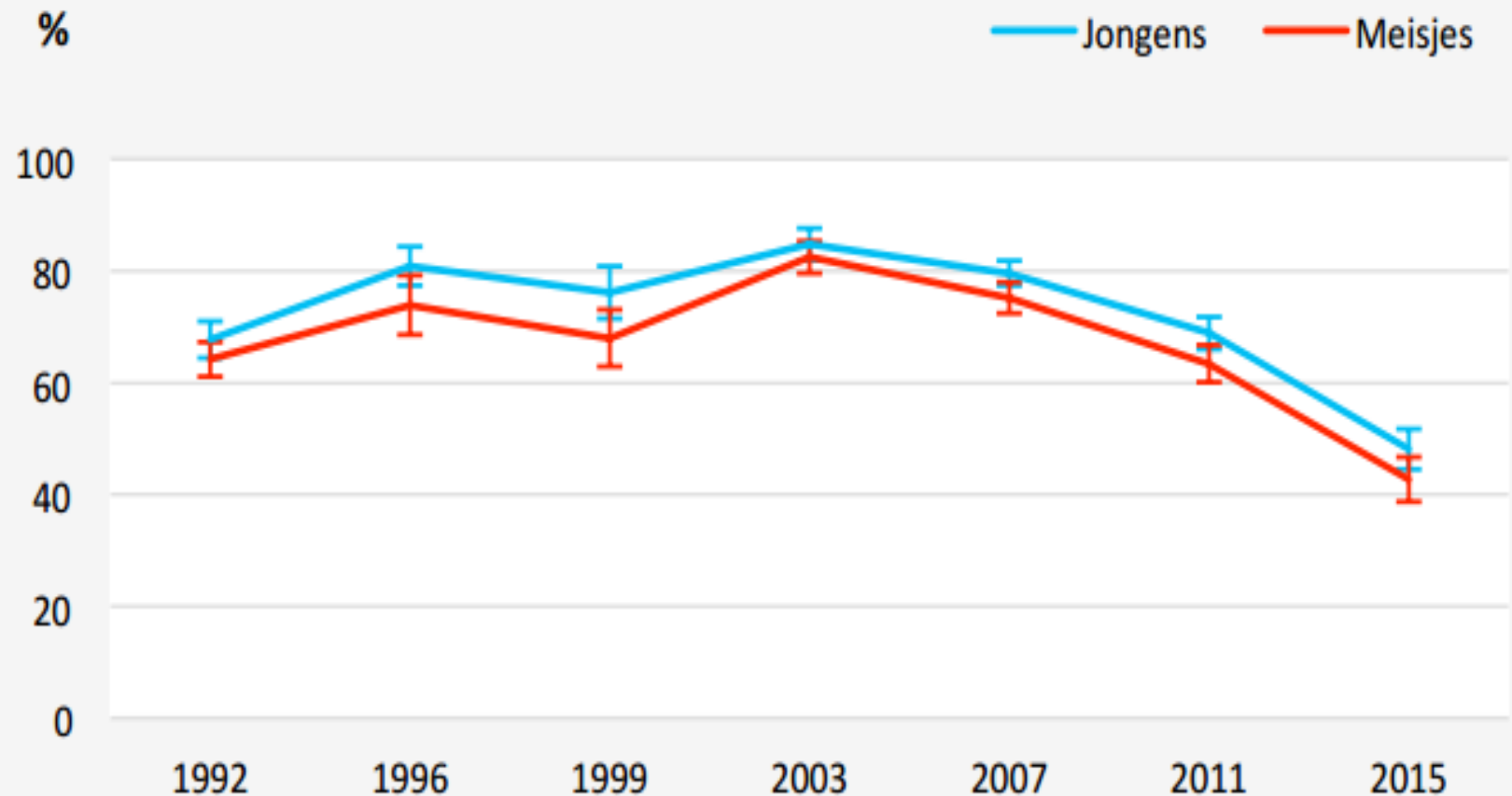

Universiteit Utrecht

Life-time prevalence alcohol use

Figuur 4.14: Trends in de lifetime-prevalentie van alcoholgebruik in het voortgezet onderwijs naar onderzoeksjaar en geslacht, 12 t/m 16 jaar (% , betrouwbaarheidsinterval)

Do the Dutch drink?

An impression...

Do the Dutch drink?

The facts...

Underage drinking (de Looze et al., 2014; Verdurmen et al., 2012):

13-year old → monthly drinking = 11% (19%)

15-year old → binge drinking = 72% (40%)

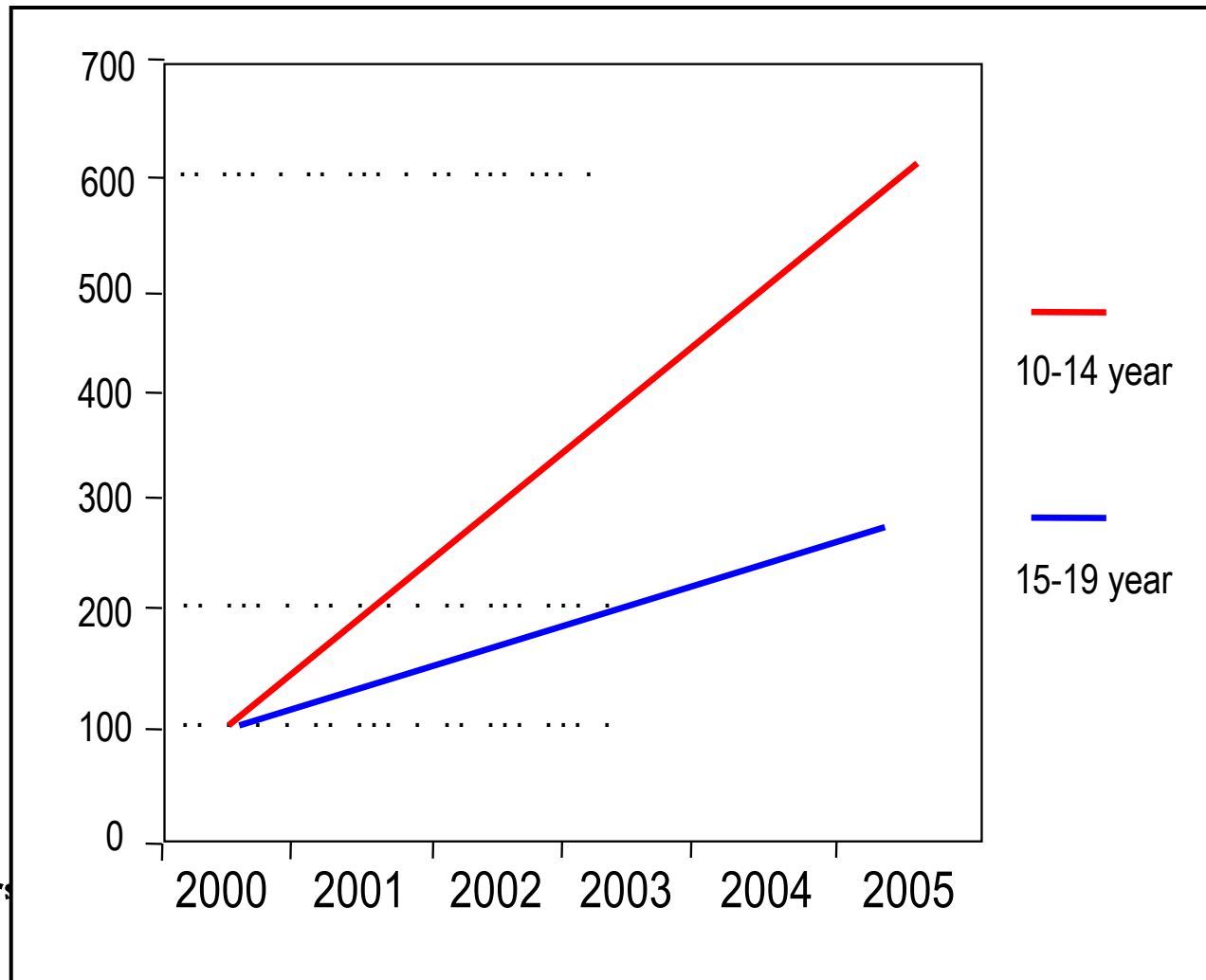

Universiteit Utrecht

Is drinking alcohol a problem?

Nr of first aid admissions

Univers

Is drinking alcohol a problem?

Consequences of early drinking

12-16 year olds who drink **weekly** are at higher risk for

- Alcohol dependence
- Addiction to other substances (marihuana, cigarettes)
- Lower school performance and more drop-out

(Berendt et al., 2009; Brown & Tapert, 2004; DeWitt & Adlaff, 2000; Roebroek & Koning, 2015)

Universiteit Utrecht

Preventie, lastig bij jongeren ...

- Doelgroep heeft nog geen verslaving of gezondheidsproblemen ontwikkeld.
- Lange termijn gezondheidseffecten worden door veel jongeren niet belangrijk gevonden
- **Motiveren om iets niet te doen dat leuk, lekker en spannend is.**

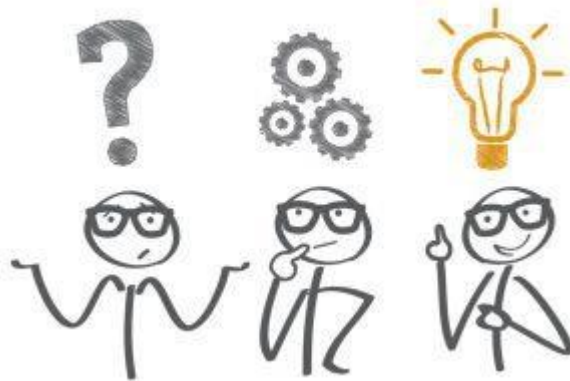

Univ

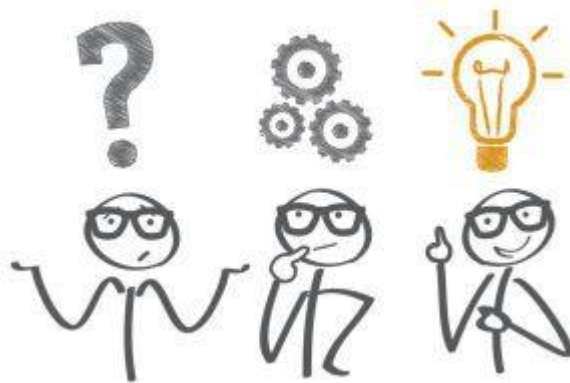

Voor wie is dit het
probleem?

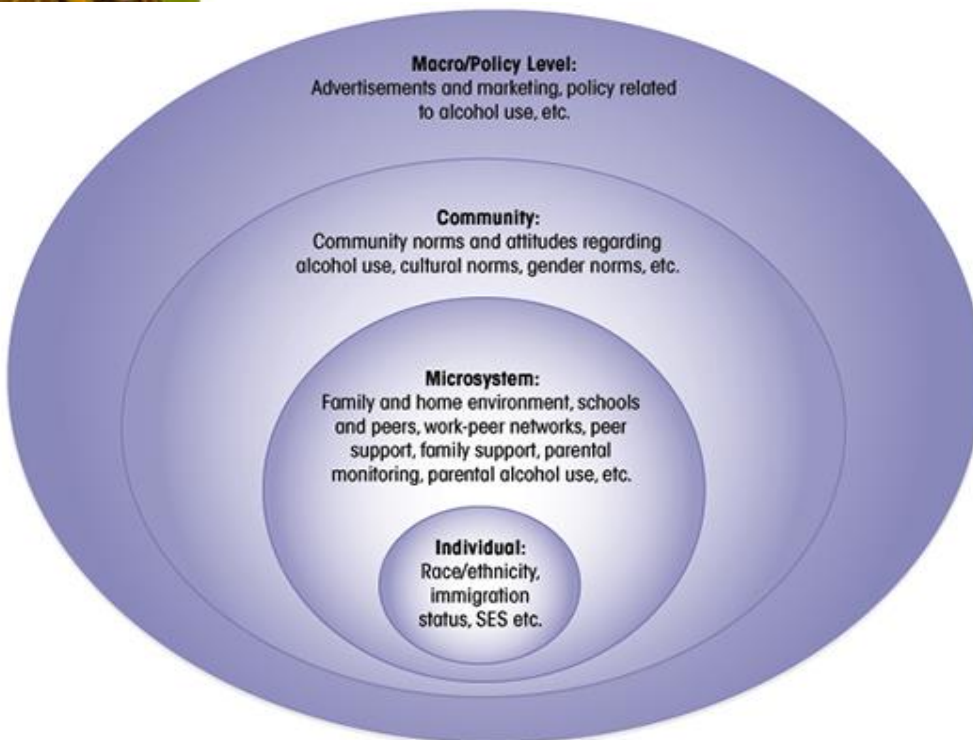
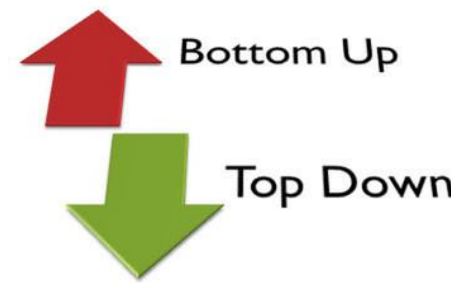
Universiteit Utrecht

Wat is het **belangrijkste element** bij interventie ontwikkeling?

Universiteit Utrecht

Vergroten van effectiviteit door

- Bottum-up
- **Integrale** aanpak
- **Systematische** aanpak
- **Wetenschappelijk** onderbouwd
- **Meetbaar**

Effectieve alcohol preventie

- Taxes on alcohol/price policy (+++)
- Restrict the availability (+++)
- Increase age limits to sell alcohol in combination with enforcement (+++)
- Random traffic controls (+++)
- Restrict advertising and marketing (++)
- Screening and brief interventions for hazardous and harmful drinkers (+++)

(Anderson & Baumberg, 2006)

Effectieve alcohol preventie

Meeste effect op '**public health-niveau**' van beleidsmaatregelen en omgevingsinterventies die de **beschikbaarheid** beperken (thuis en buitenshuis).

Op **individueel** niveau het meeste effect te verwachten van **geïndiceerde en selectieve** preventie.

Voorlichting is noodzakelijk en voorwaarde.

Voorbeeld effectief alcohol preventie programma

Universiteit Utrecht

Speerpunten NL alcoholbeleid

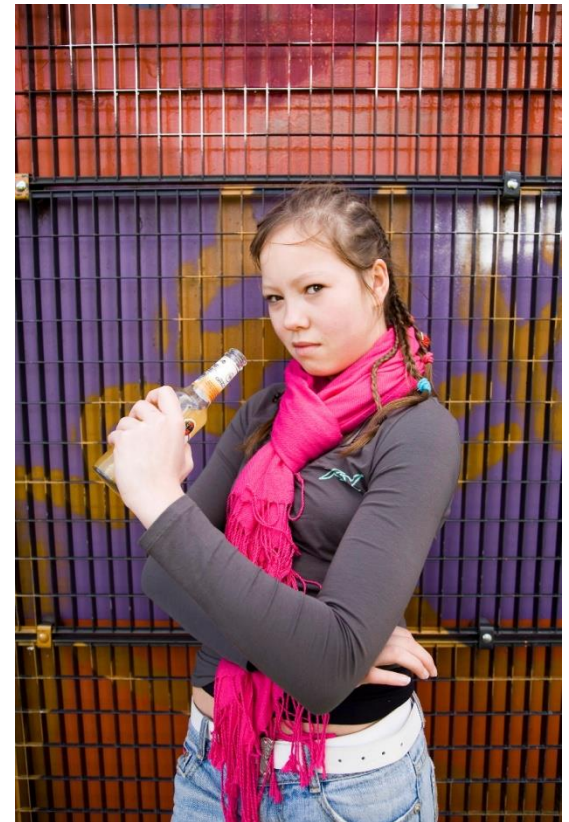
Uitstellen eerste gebruik / verhogen van de startleeftijd

Beperken van de schade / harm reduction (o.a. in het verkeer en uitgaan)

Vroeg opsporen risicogroepen en risicogebruikers (probleemdrinkers, comazuipers)

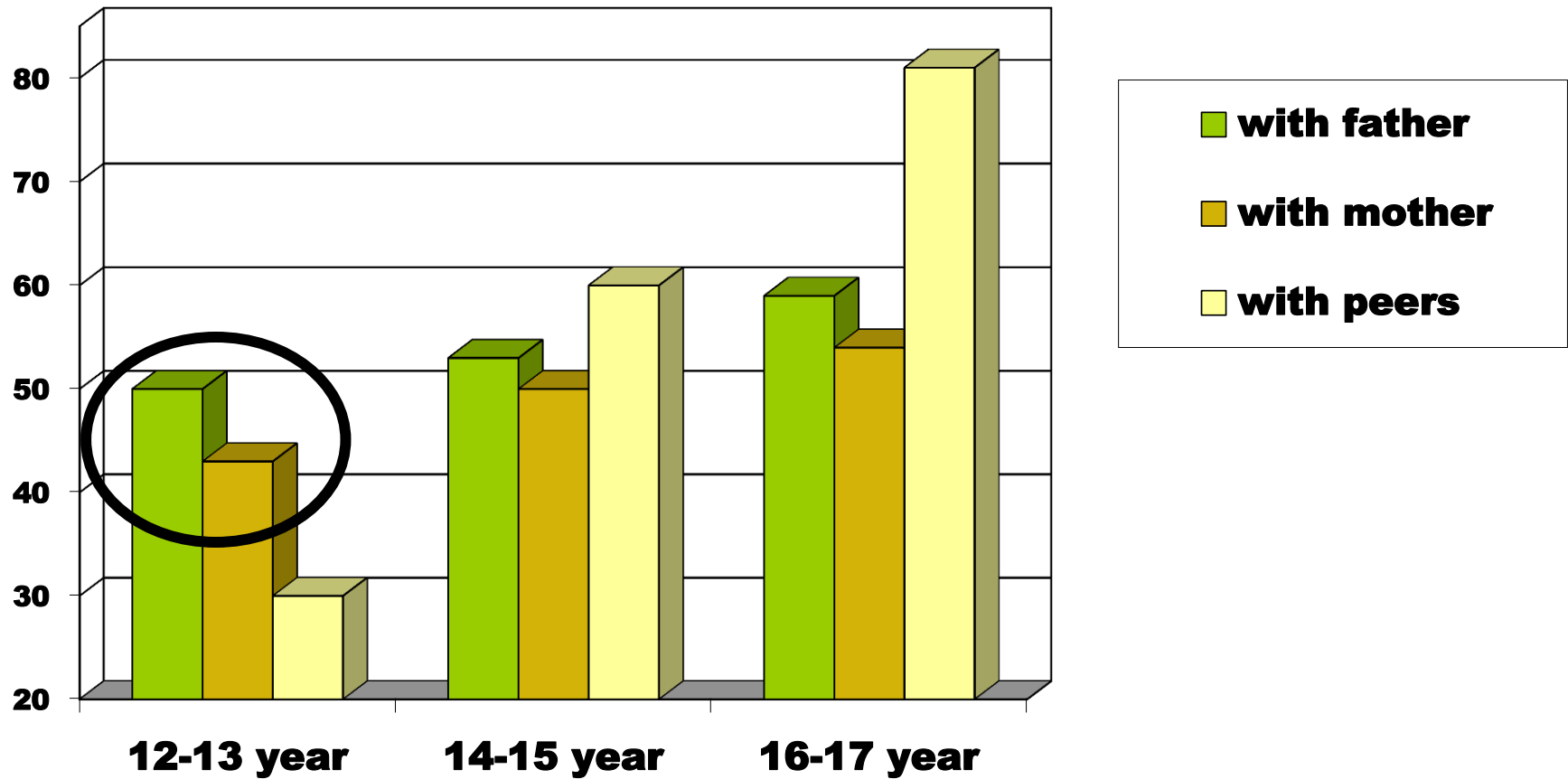
Hoe komen deze kinderen aan alcohol?

Universiteit Utrecht

Well...

In fact...

Wat weten we over alcohol-specifieke opvoeding?

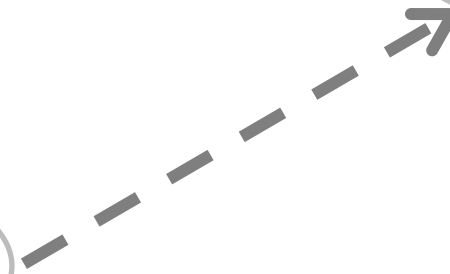
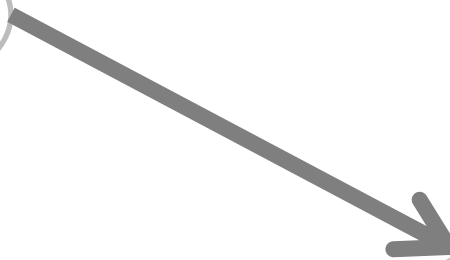

Regels mbt
alcohol

Kwaliteit van
communicatie

Frequentie van
communicatie

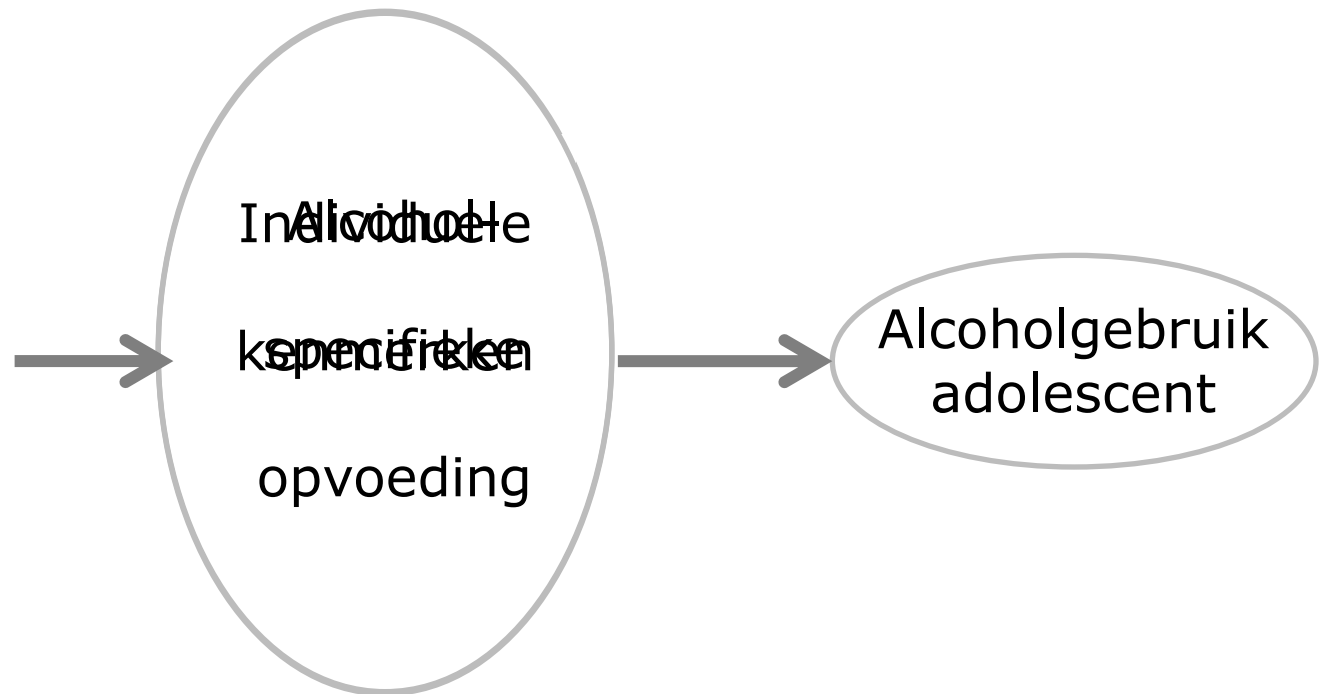
Alcohol gebruik

Abar & Turrisi, 2009; Koning et al., 2009, 2014;
Van den Eijnden et al., 2010; Van der Vorst et
al., 2005; 2006;

Maar

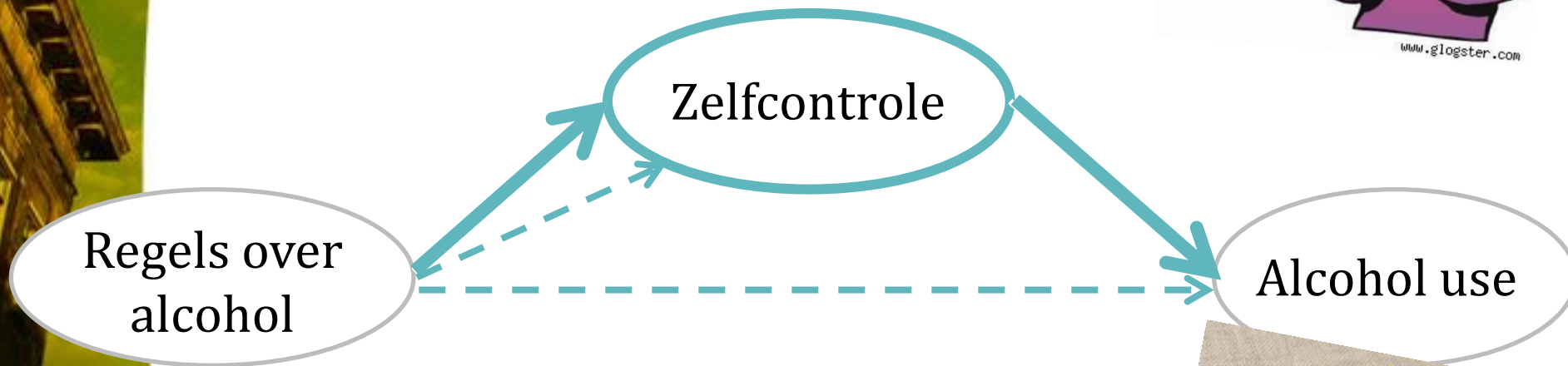
Opvoeding is indirect van invloed

Indirecte invloed van opvoeding

13 jaar

14 jaar

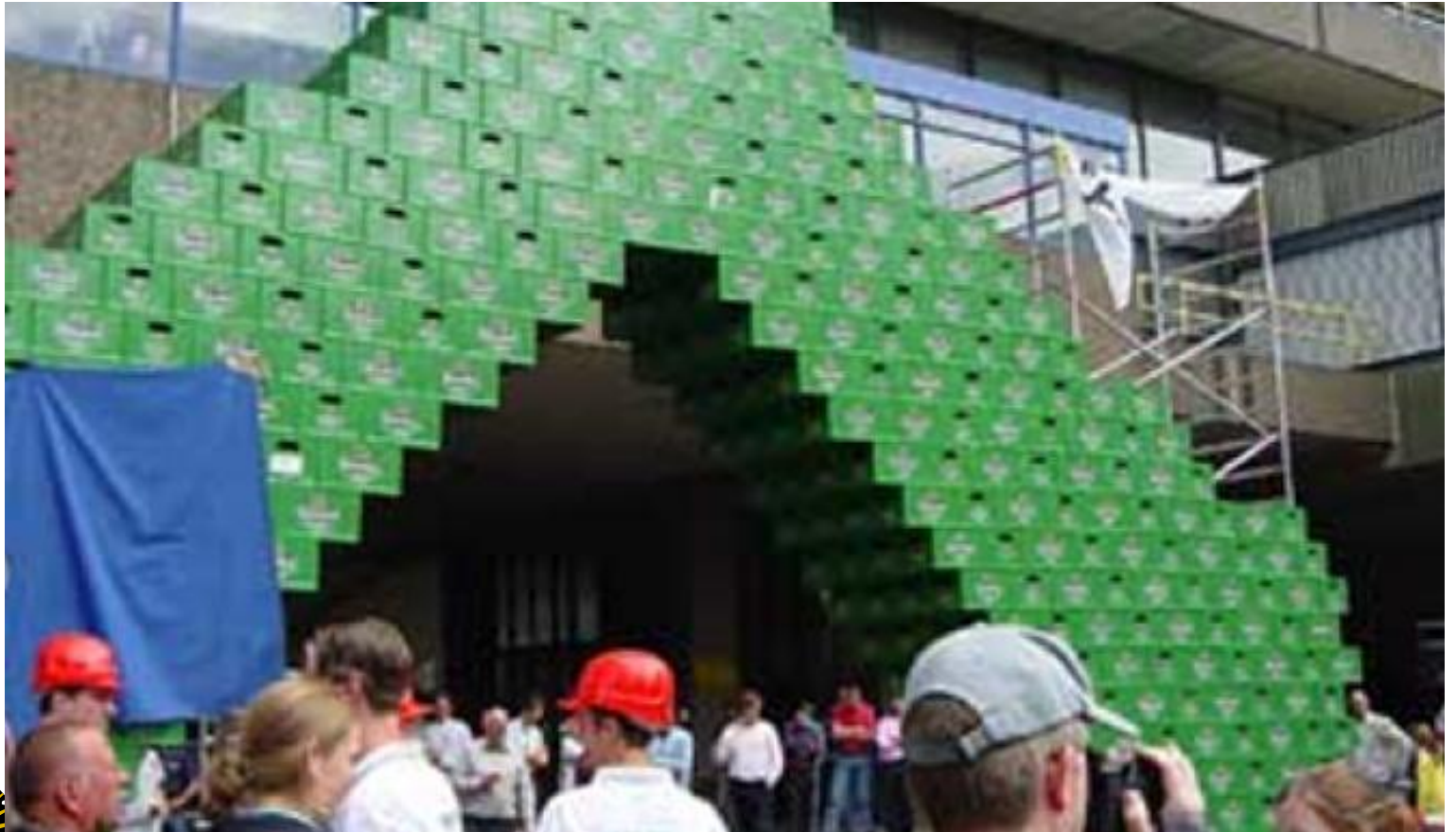
—————→ *Hoge kwaliteit van comm*

- - - - -→ *Lage kwaliteit van comm*

Van kennis naar preventie

Universiteit Utrecht

Parent intervention

Aim: Restrictive parenting (rules and attitude about alcohol use; Orebro prevention program, Koutakis et al., 2008)

1. Presentation at parents meetings (3x)
 - a. First meeting new school-year
 - b. Brief: 15 minutes
2. Consensus building
 - a. Awareness
 - b. Support
3. Information leaflet

Universiteit Utrecht

Student intervention

Aim: Increase self-control and healthy attitudes about alcohol (Healthy School and Drugs Program, Cuijpers et al., 2002)

1. Four digital interactive lessons (e-learning) in class 1

- Interactive exercises
- Individual and group
- Attractive design

2. One hard-copy booster in class 2

Universiteit Utrecht

Early adolescents

12 to 16 years (>3000)

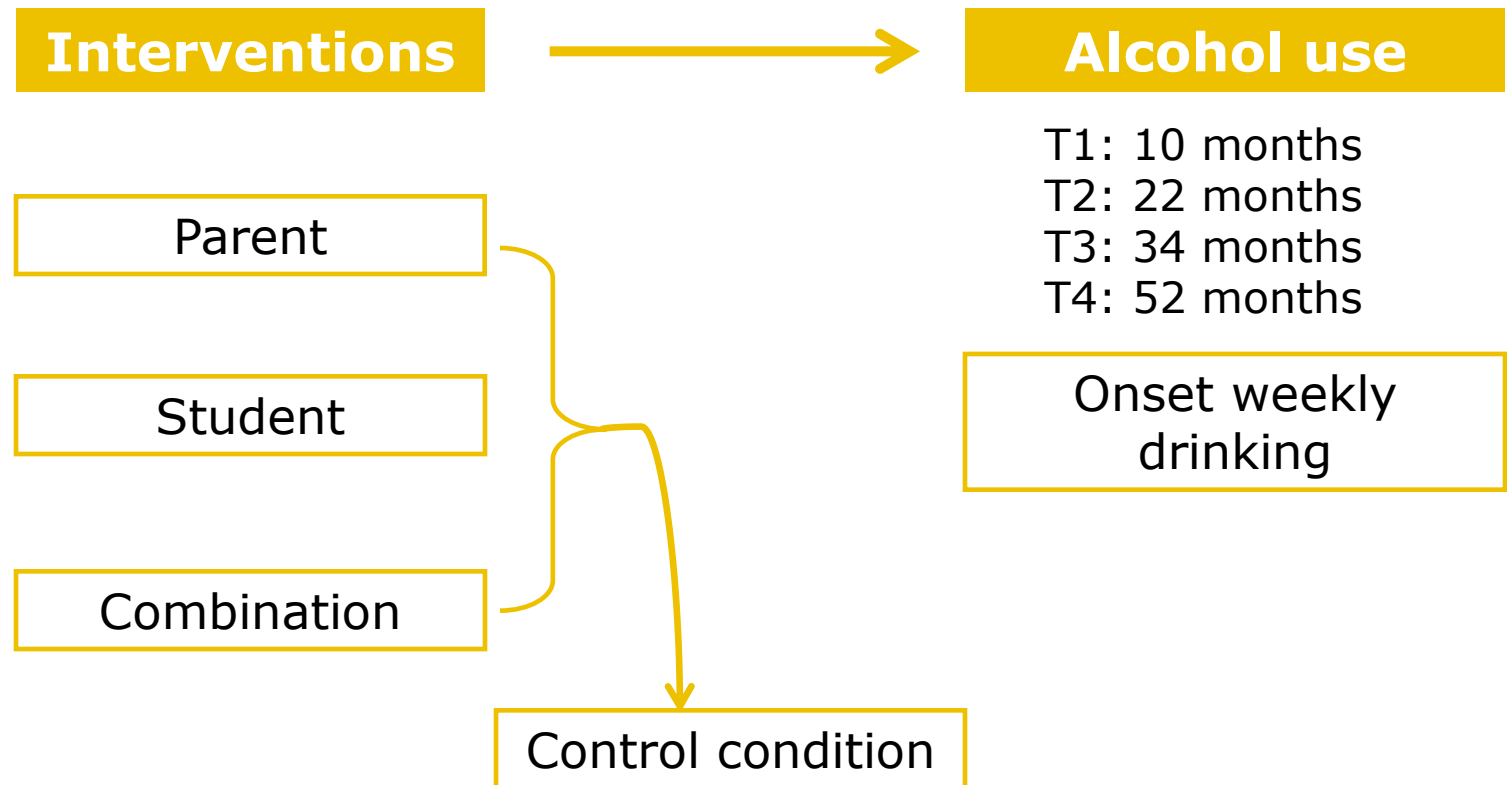
Entry secondary school

Legal drinking age

Universiteit Utrecht

Study design

Timeline

12 years — T0

September
2006

March
2007

13 years

September
2007

March
2008

14 years

T2

September
2008

T3

15 years

T4

16 years

Universiteit Utrecht

1. Wat werkt?

2. Hoe werkt het?

3. Voor wie werkt het?

Universiteit Utrecht

T1: 13 years

% weekly drinkers

■ 13 years

70
60
50
40
30
20
10
0

12,6

16,1

11,8

16,6

Control

T2: 14 years

% weekly drinkers

13 years
14 years

33,2

36,1

**

31,5

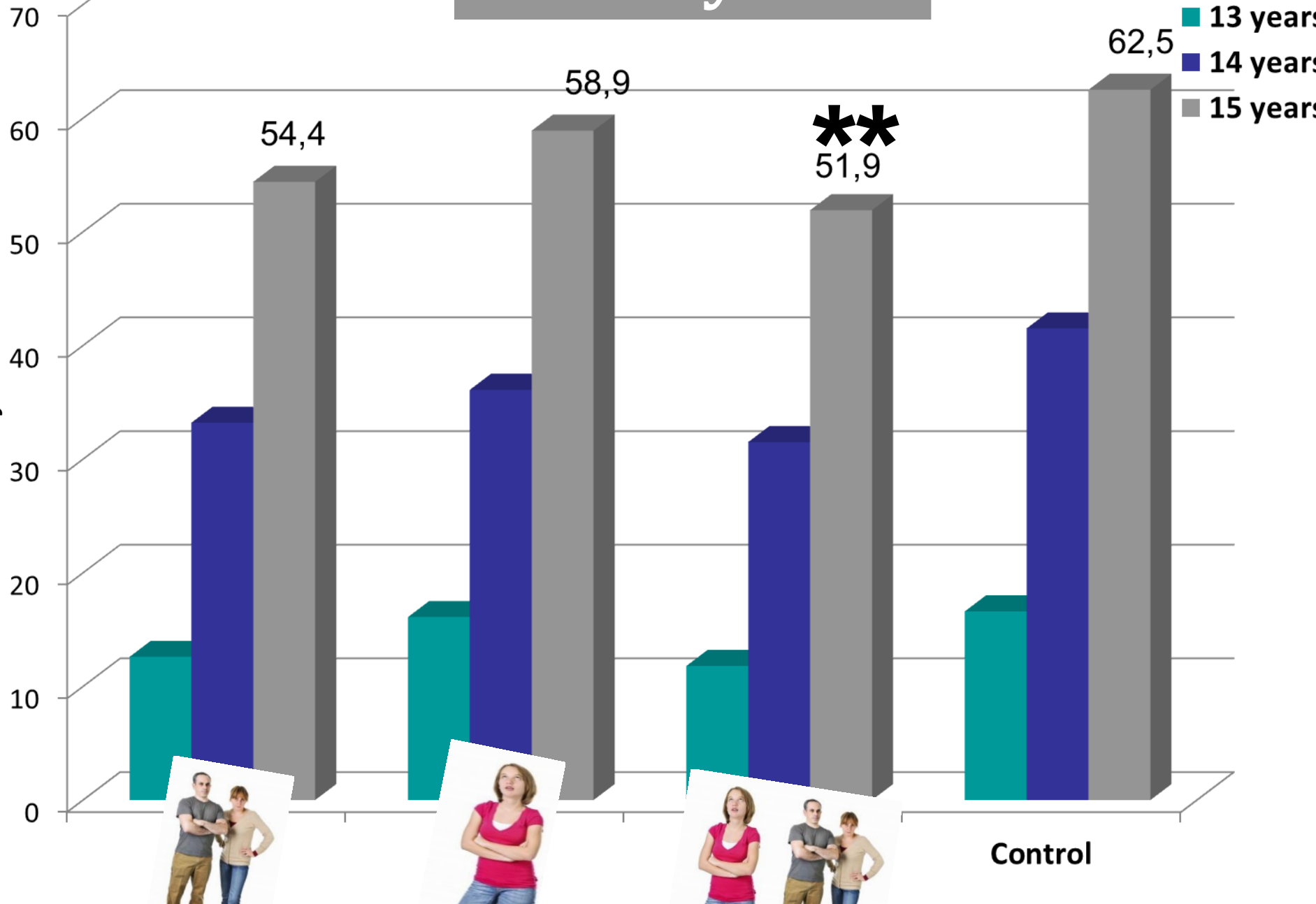
41,5

Control

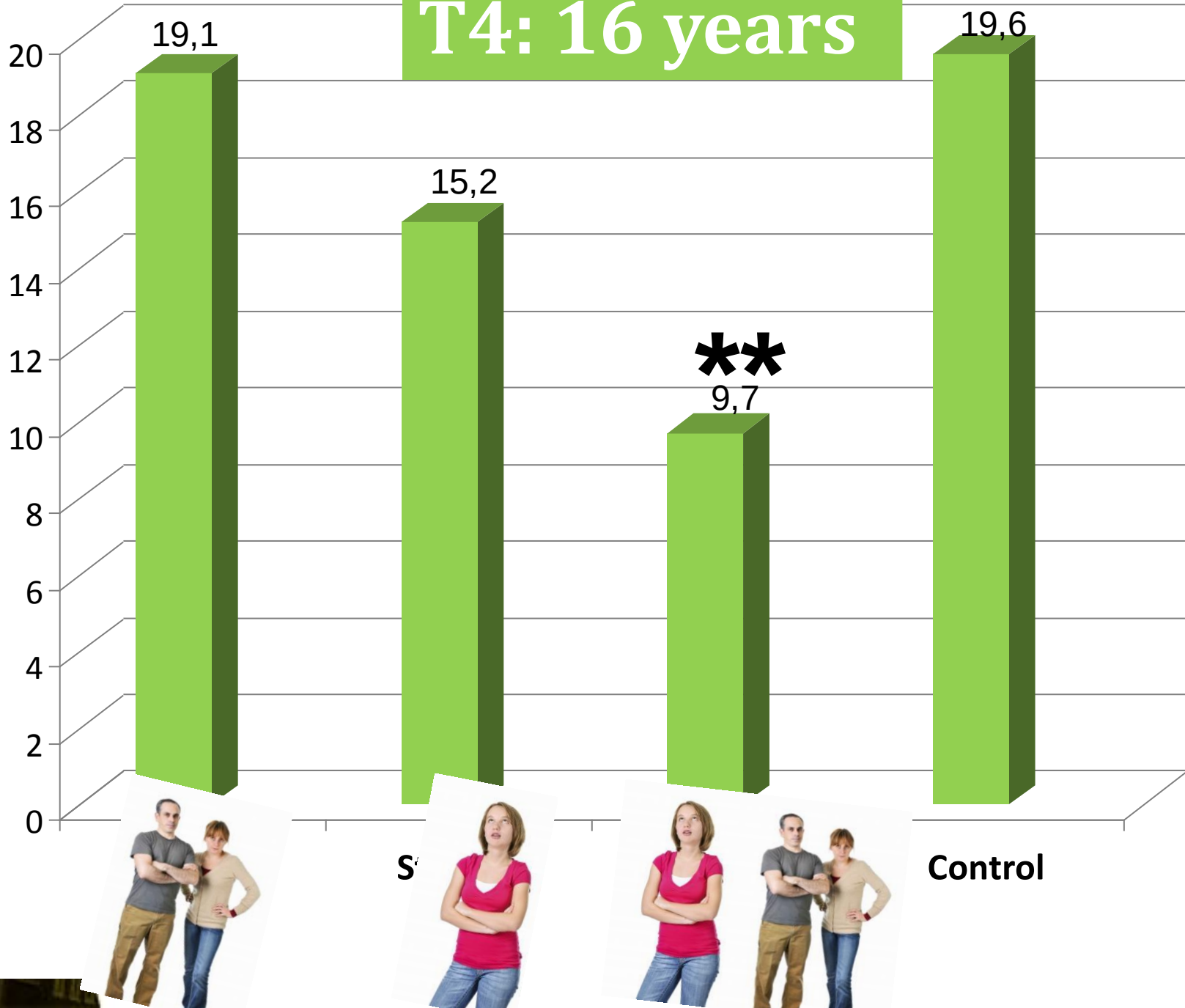
T3: 15 years

% weekly drinkers

T4: 16 years

% **heavy** weekly drinkers

1. Wat werkt?

2. Hoe werkt het?

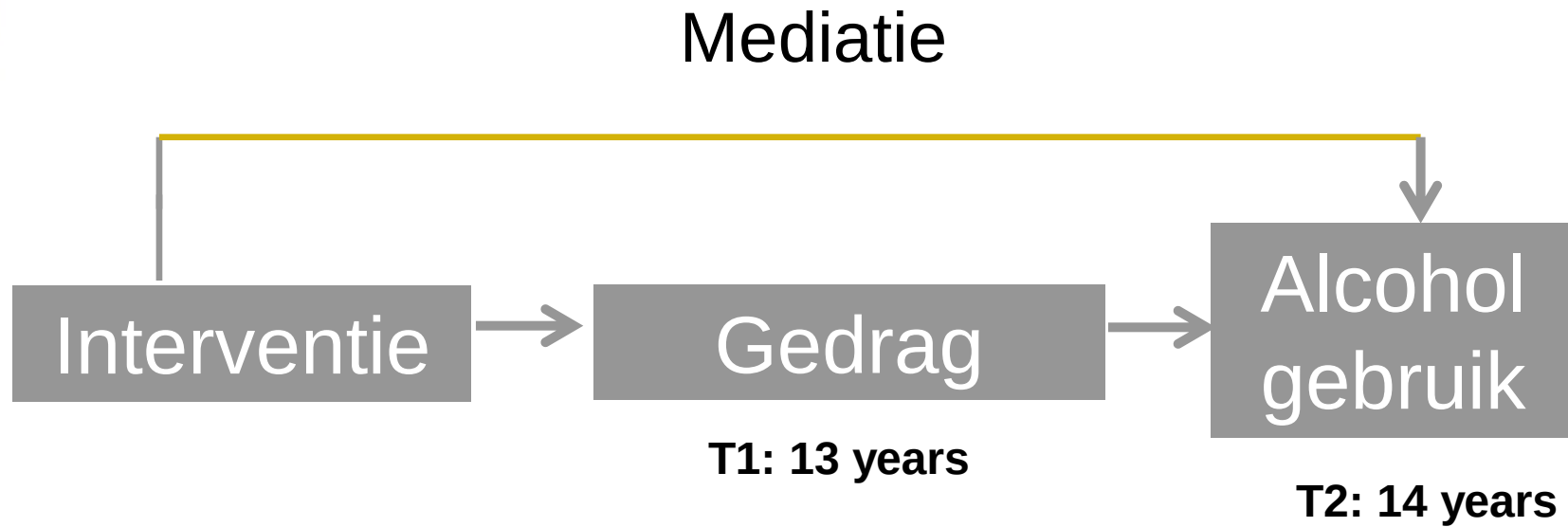
3. Voor wie werkt het?

Universiteit Utrecht

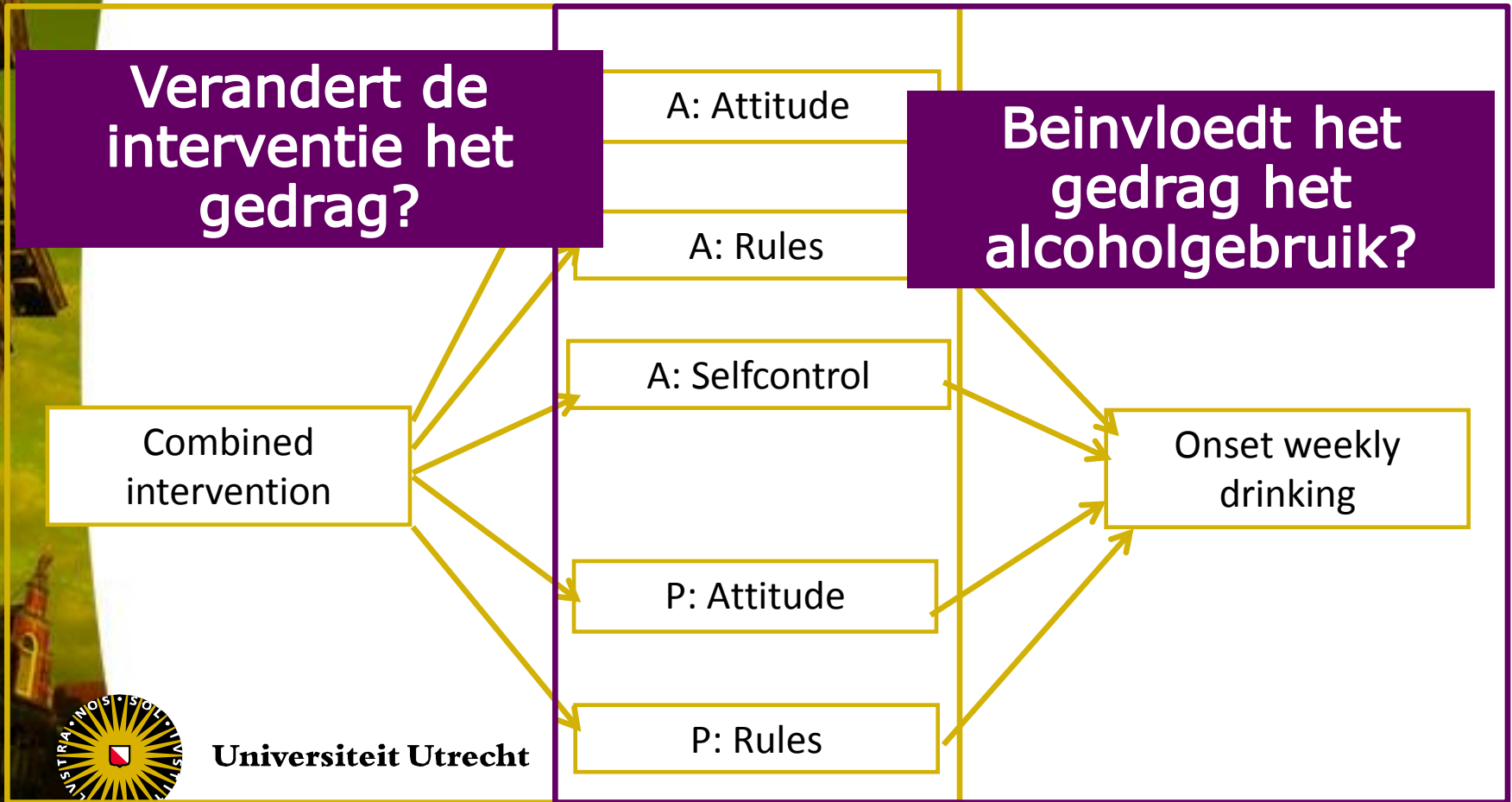
Hoe werkt het?

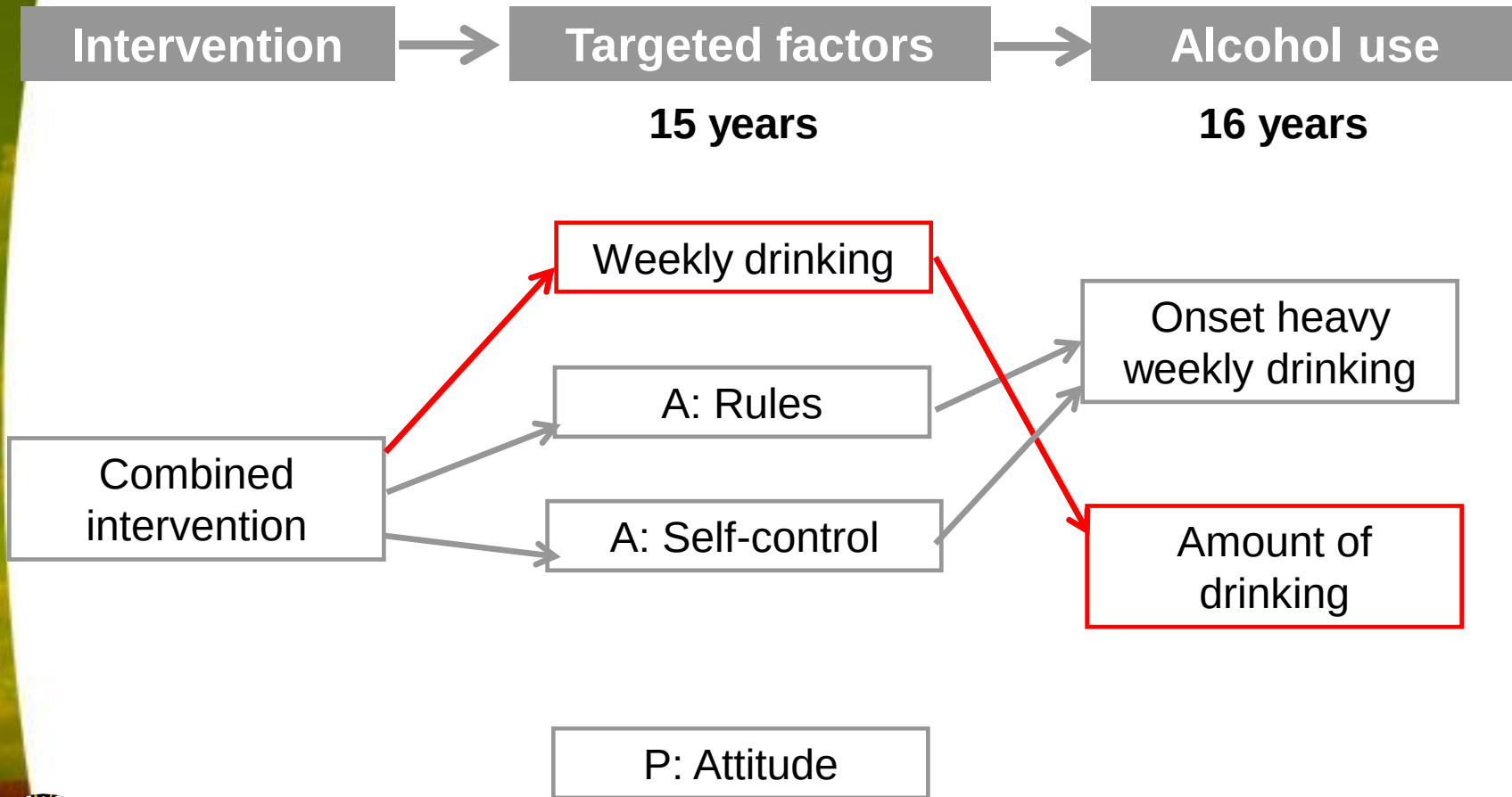
Universiteit Utrecht

i.koning@uu.nl

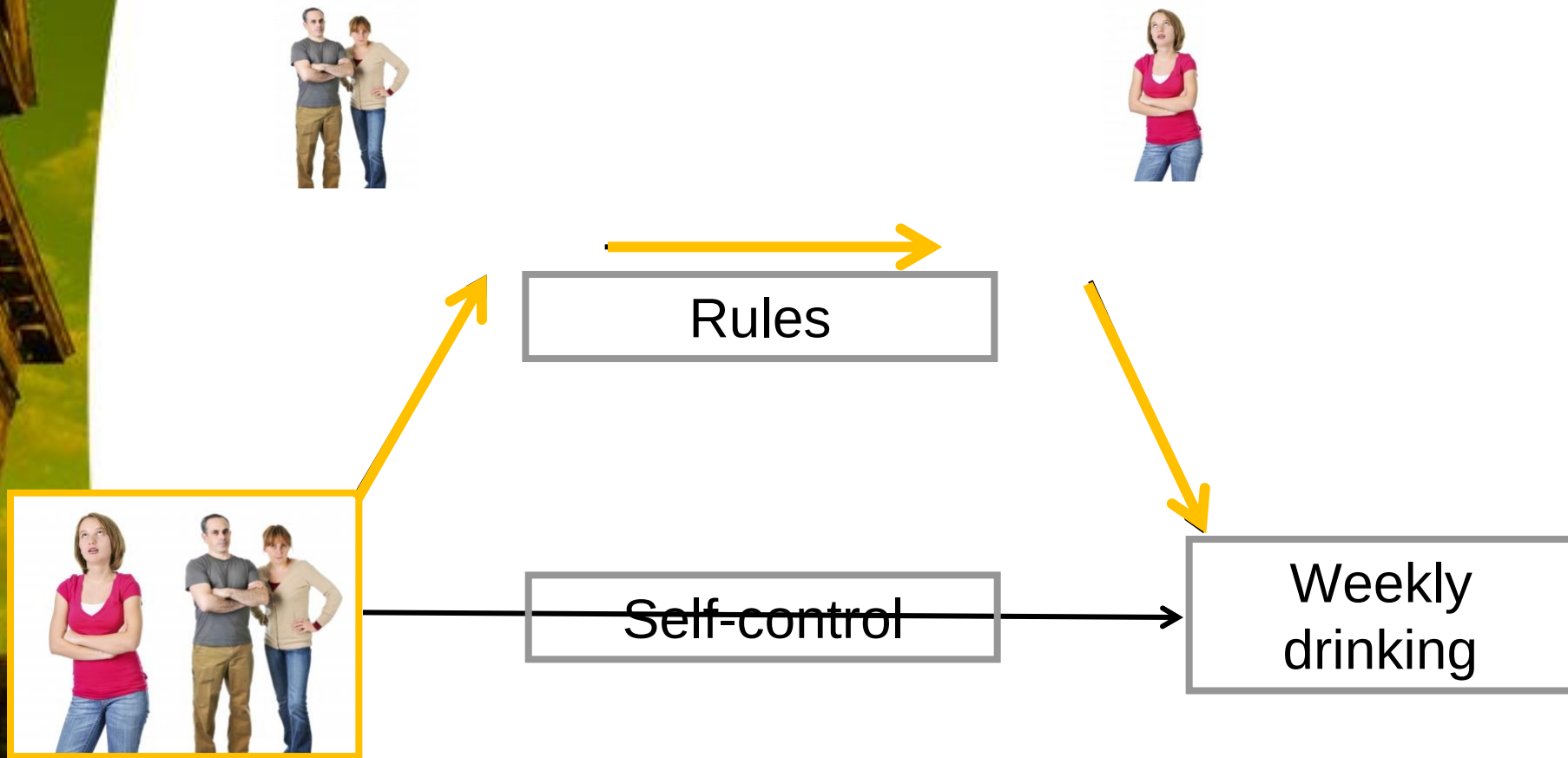
Hoe werkt het: combinatie ouder-kind interventie (12-14)

Mediation (12 to 16)

Sequential mediation

Universiteit Utrecht

(Koning, et al., 2015; Taylor, MacKinnon & Tein, 2008)

1. Wat werkt?
2. Hoe werkt het?
- 3. Voor wie werkt het?**

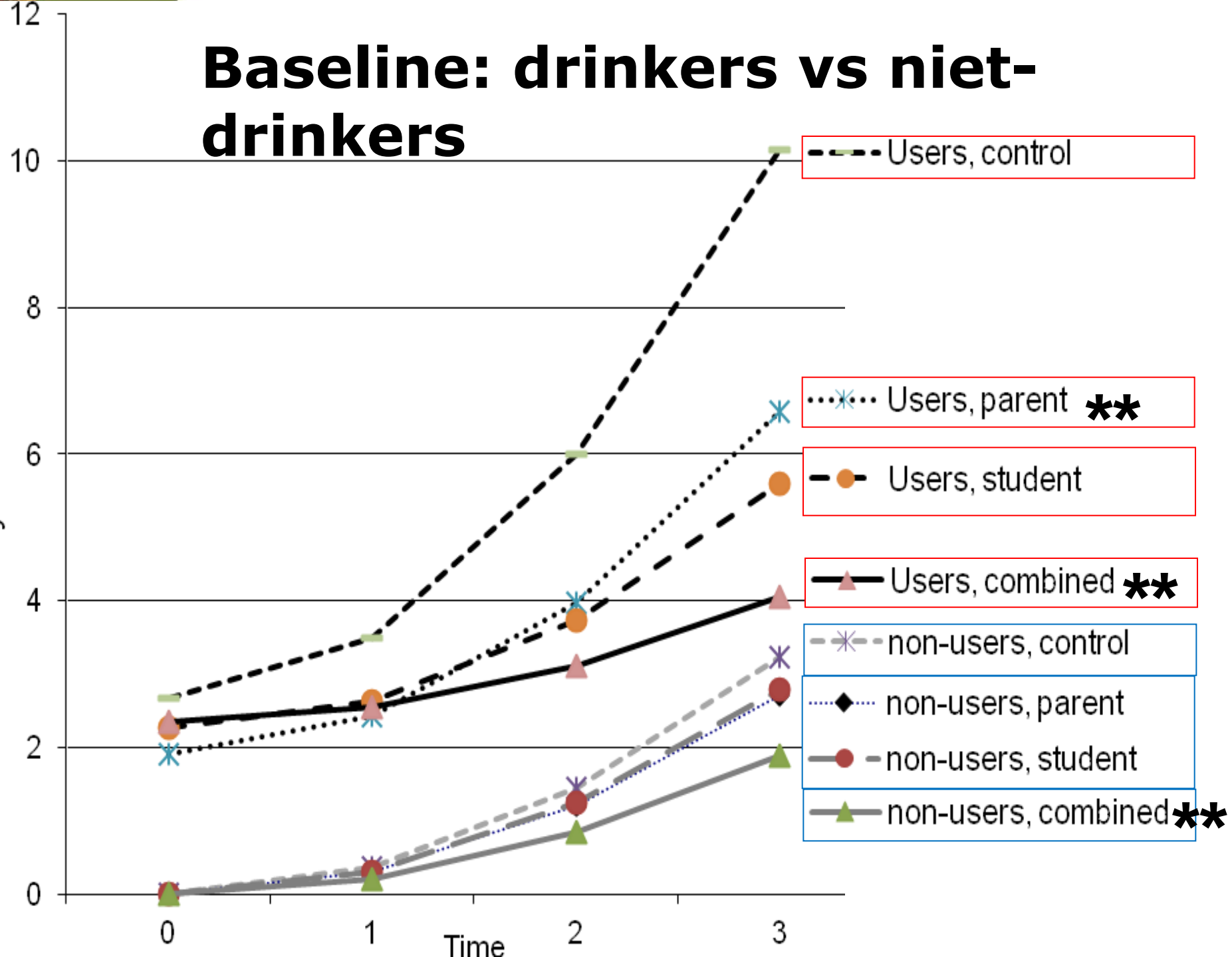

Universiteit Utrecht

Baseline: drinkers vs niet-drinkers

Weekly alcoholic drinks

Hebben specifieke subgroepen meer /minder voordeel?

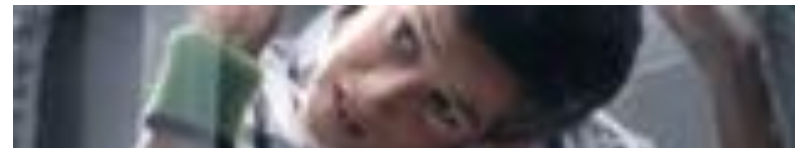
Have specific groups more benefits?

- Sekse
- Alcohol use parents (> 14 glasses p/w)
- Level of education
- Externalising behavior
- Rules about alcohol
- Self-control

Heavy
weekly
drinking

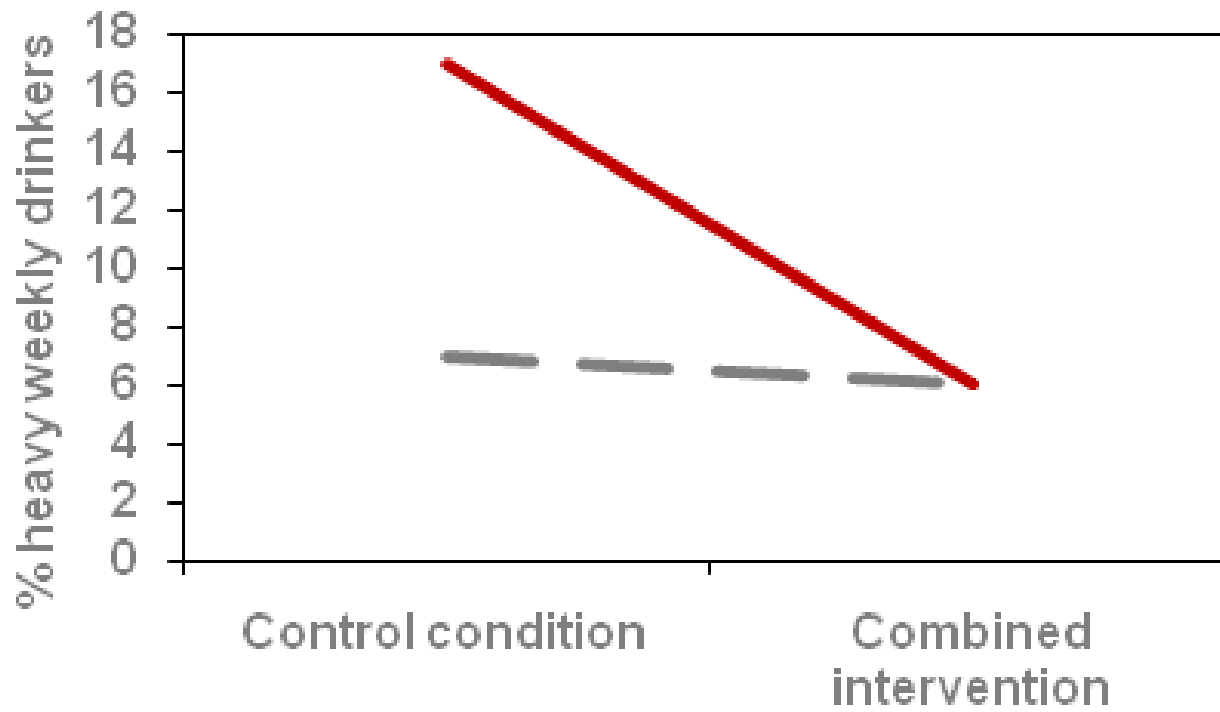

Universiteit Utrecht

Externalising behavior

Combined intervention more effective among adolescents with externalizing behaviors.

— externalizing behavior — no externalizing behavior

Essentieel in interventie ontwikkeling

EERST 'WAT' EN 'WIE'
DAN 'HOE'

- Betrokkenheid belanghebbenden
- Toepassing bestaande/nieuwe kennis
- Doel voor ogen houden

Universiteit Utrecht

2017 →

PAS in Australie / Ierland

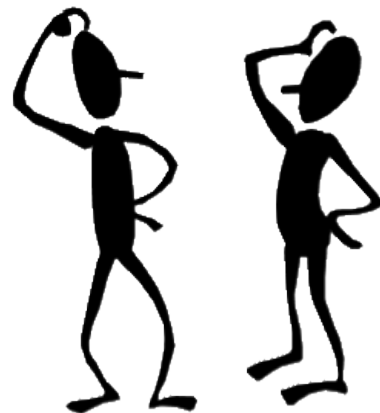
**Interventie ontwikkeling voor sociale
media gebruik en gamen**

Kennis m.b.t. interventie ontwikkeling?

Toepassing nieuwe technologieën? (zie ook paper
Newton et al., 2017)

Algemene sociale wetenschappen, Jeugdstudies

i.koning@uu.nl

Thanks to:

Wilma Vollebergh

Rutger Engels

Regina van den Eijnden

Jacqueline Verdurmen

ZonMw

Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht

De rol van ouders

1. Alcoholgebruik van ouders

2. Algemene opvoeding

3. Alcoholspecifieke opvoeding

- Regels over drinken
- Communicatie over drinken
- Beschikbaarheid van alcohol

1. Invloed van drinken van ouders

Sociale Leertheorie (Bandura, 1977):

- **Modelling**: kinderen leren door observatie (imitatie) van gedrag

Invloed van alcoholgebruik ouders:

→ bevindingen **inconsistent**.

- vader / moeder (same-sex beïnvloeding; Hung et al., 2014)
- operationalisatie (hoeveelheid, frequentie)
- leeftijd adolescent
- inclusie andere variabelen

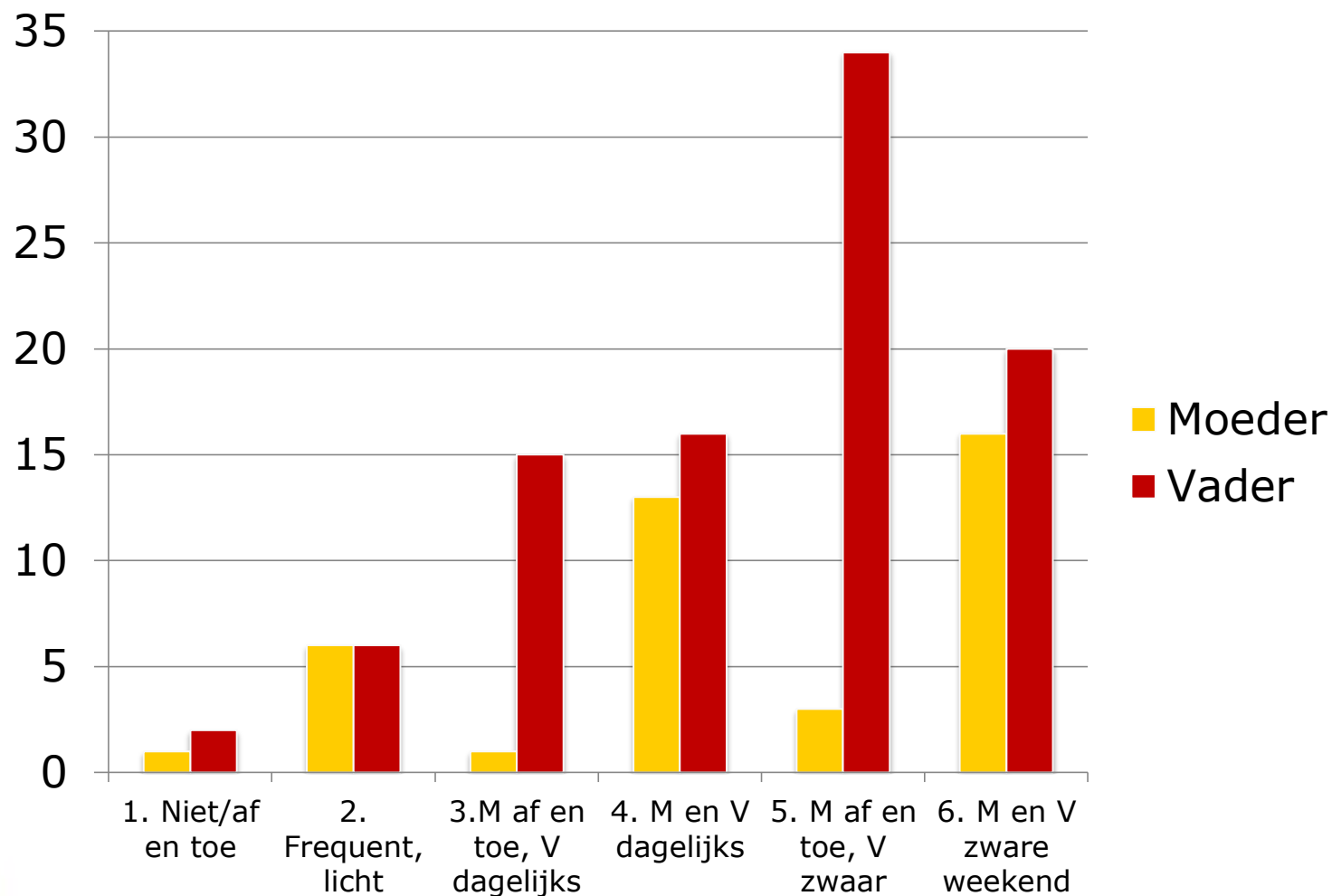

Universiteit

Drinkprofielen van ouders

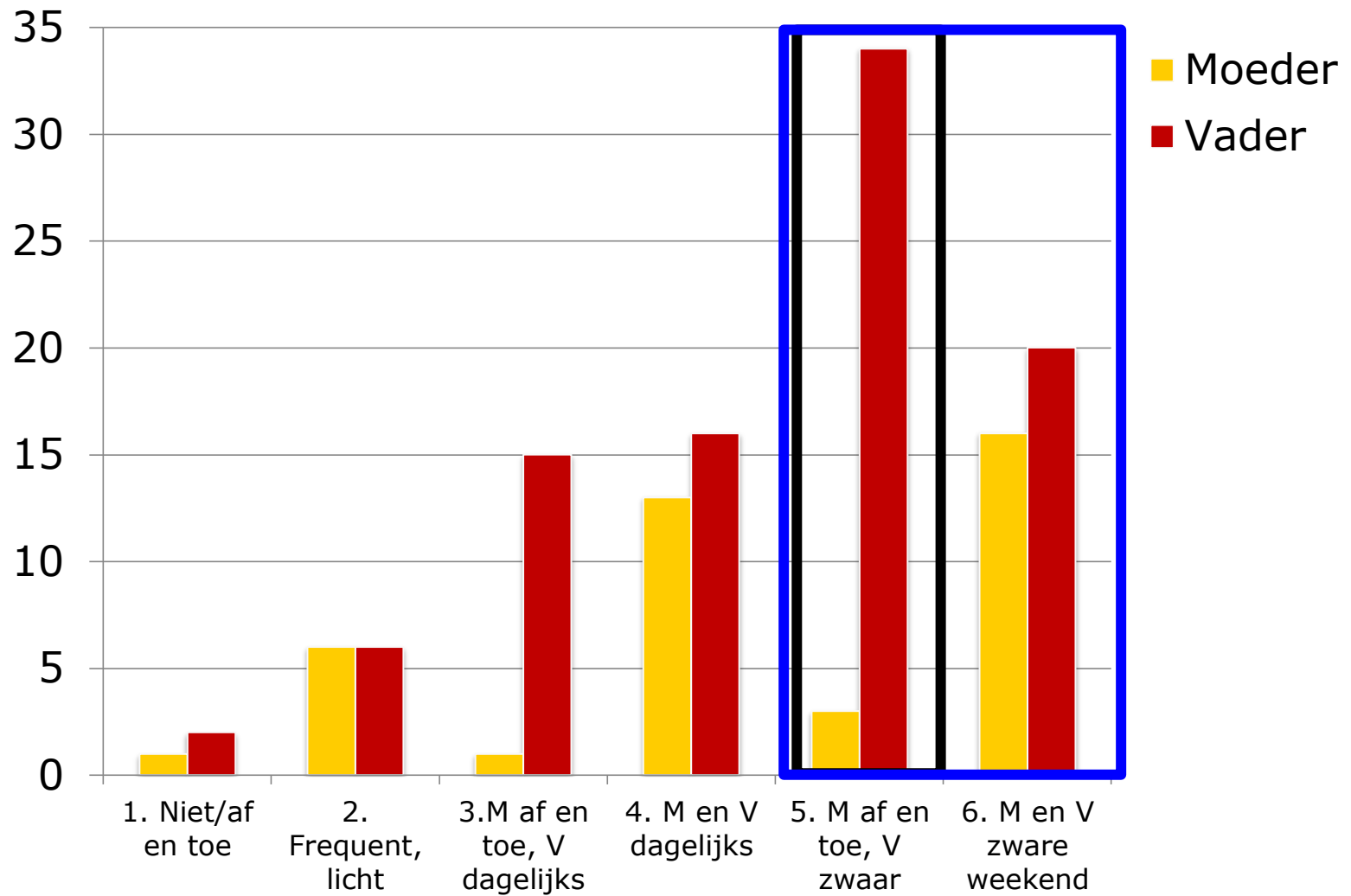
4 metingen, 12-16 jaar, N = 2319, ouderrapportage

Vader en moeder: aantal drinkdagen (week en weekend) en aantal glazen

Drinkprofielen van ouders

Invloed op **start** en **groei**

Invloed van het drinken van ouders

Zwaar drinken vooral van invloed op:

- Jongens
- Lager opgeleide jongeren
- Jongeren met tolerante ouders

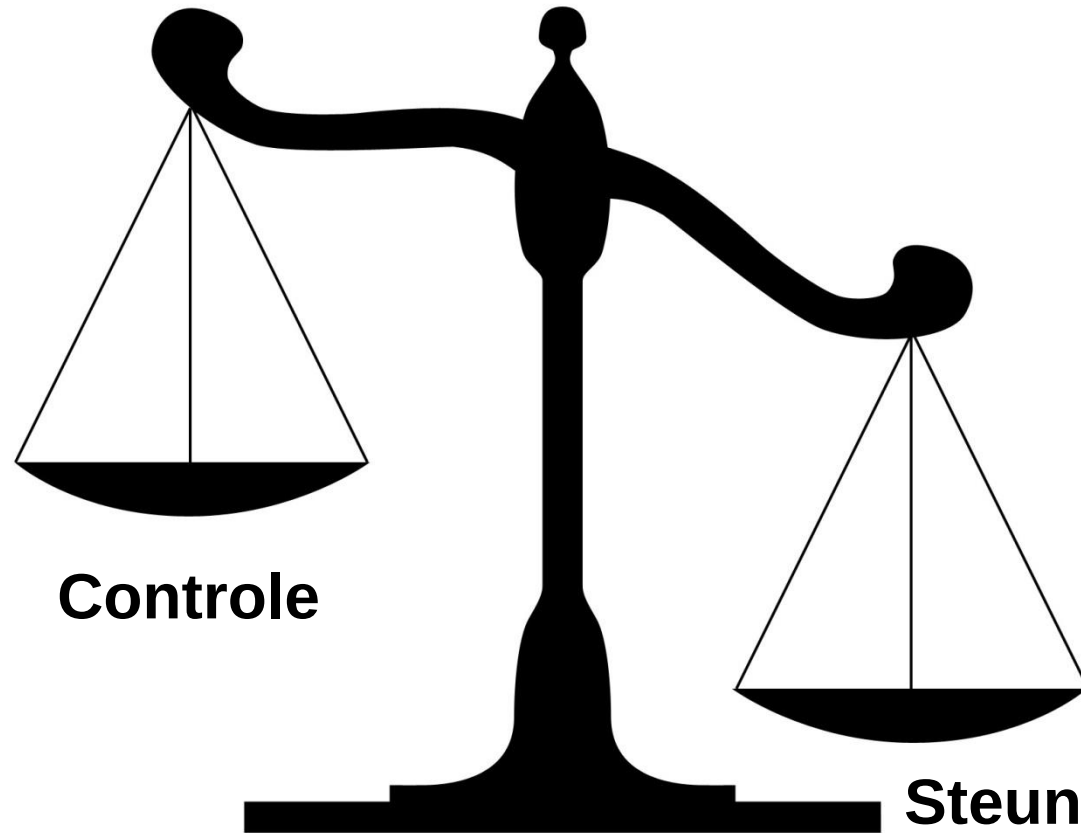
Hoeveelheid belangrijker dan frequentie

Regels stellen van belang

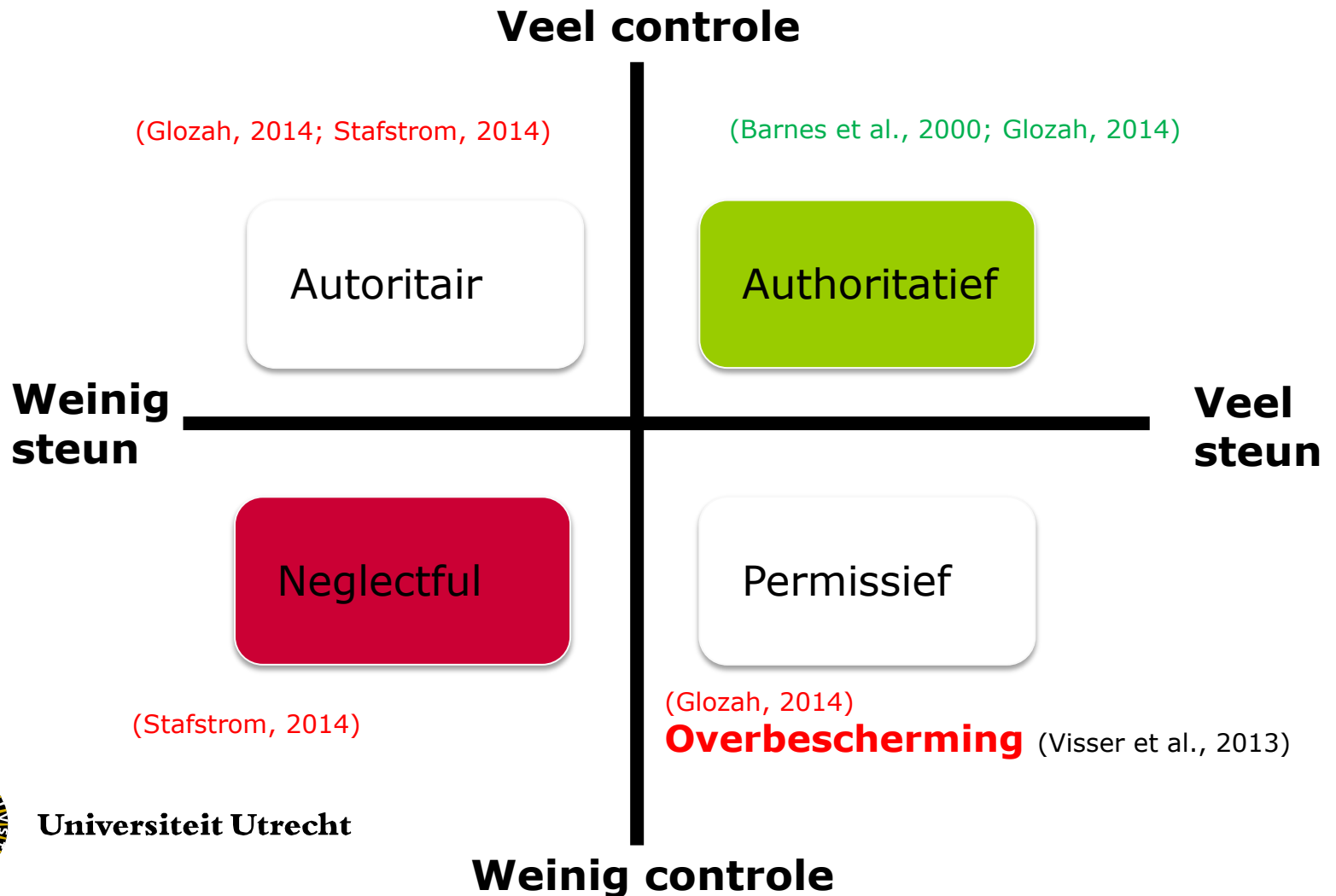

Universiteit Utrecht

2. Algemene opvoeding

2. Algemene opvoeding

3. Alcohol specifieke opvoeding

Expliciete handelingen die ouders uitvoeren om het drinken van hun kinderen te ontmoedigen of tegen te gaan.

Universiteit Utrecht

Engels & Willemsen, 2004

Directe invloed alcohol specifieke opvoeding

Regels m.b.t.
alcohol

NL: sterker voor 14-16 jaar ivm
12-14 jaar (De Looze et al., 2014)

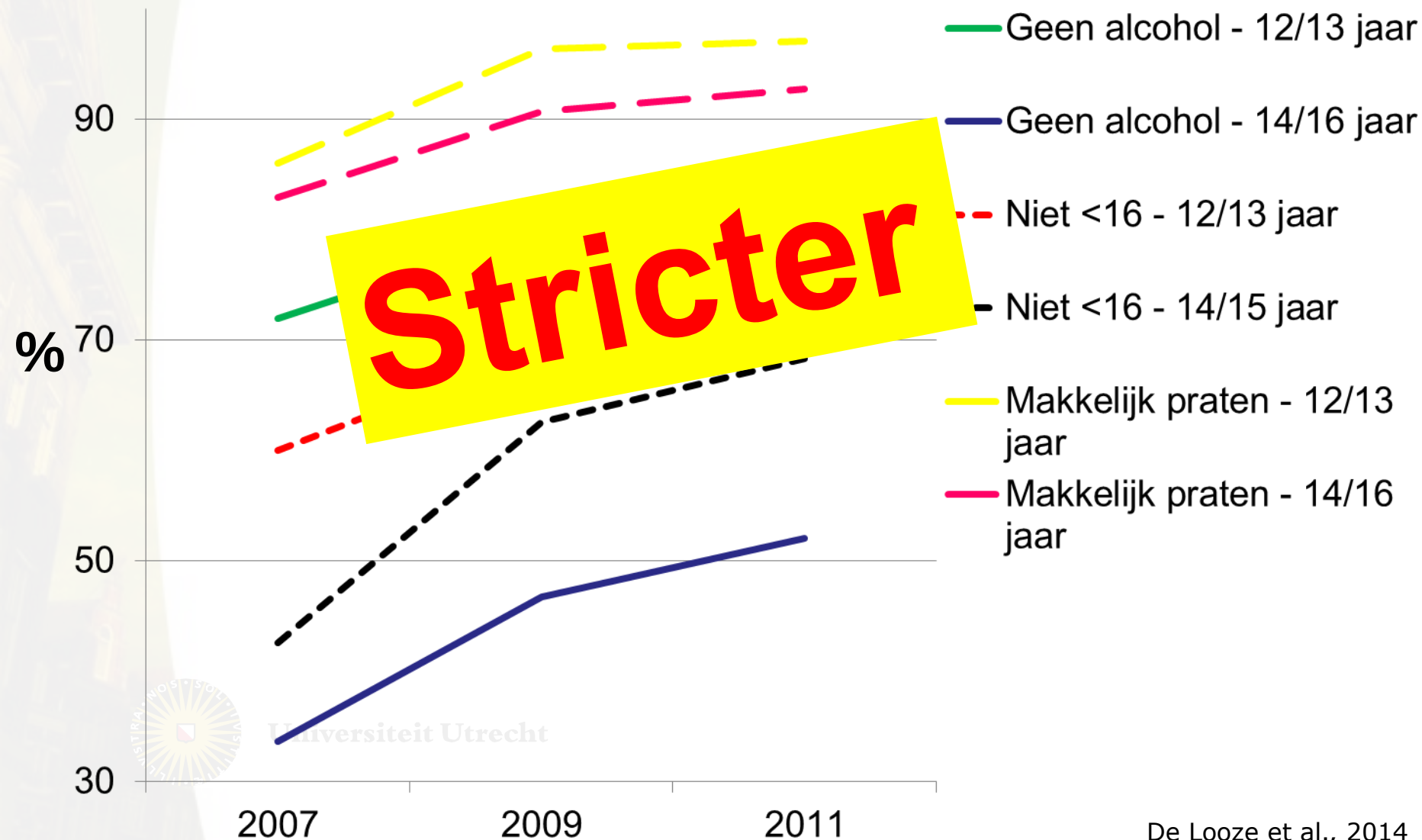
Kwaliteit van
communicatie

Alcoholgebruik

Frequentie van
communicatie

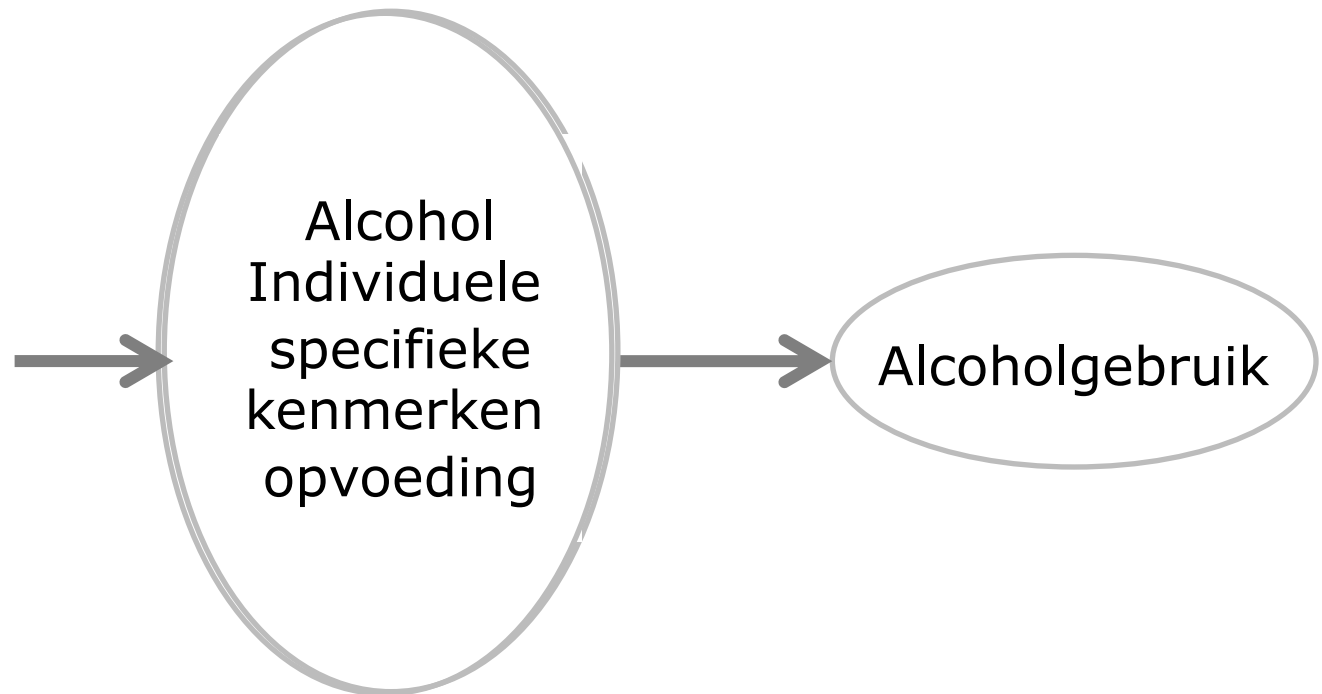

Opvoeding m.b.t. alcohol

MAAR

Alcohol specifieke opvoeding is indirect van invloed

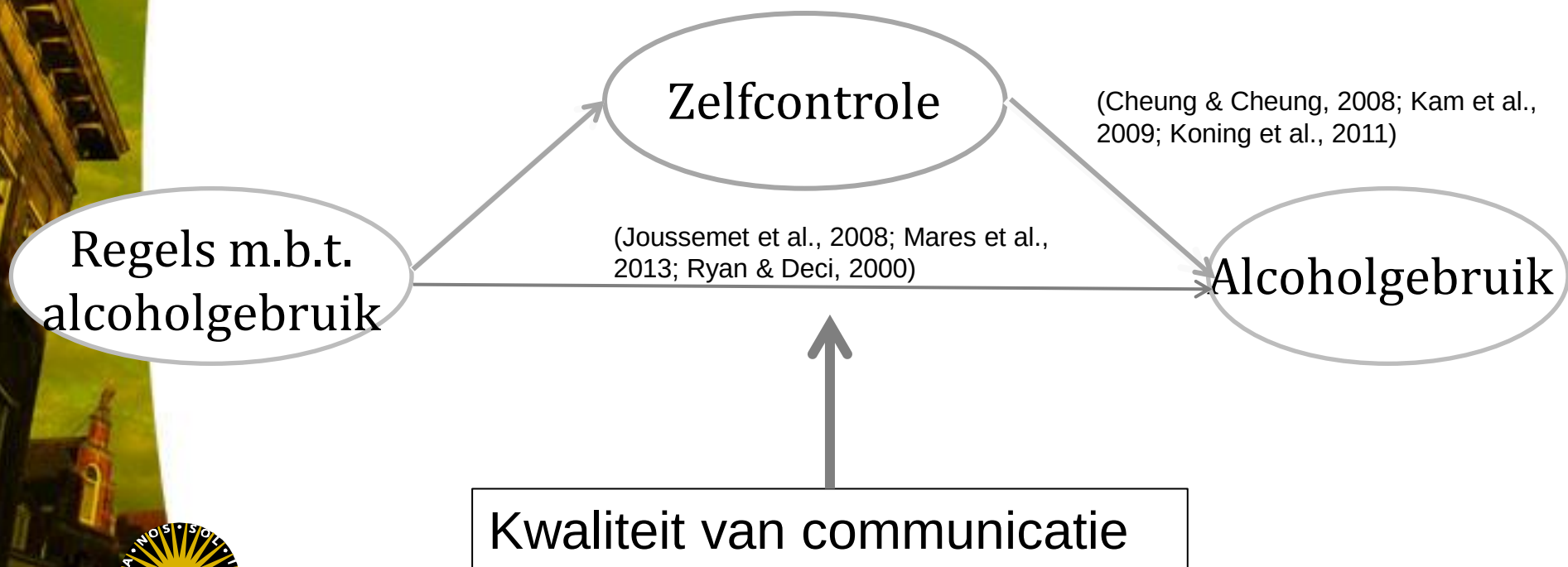

Indirecte invloed van alcohol-specifieke opvoeding

13 jaar

14 jaar

15 jaar

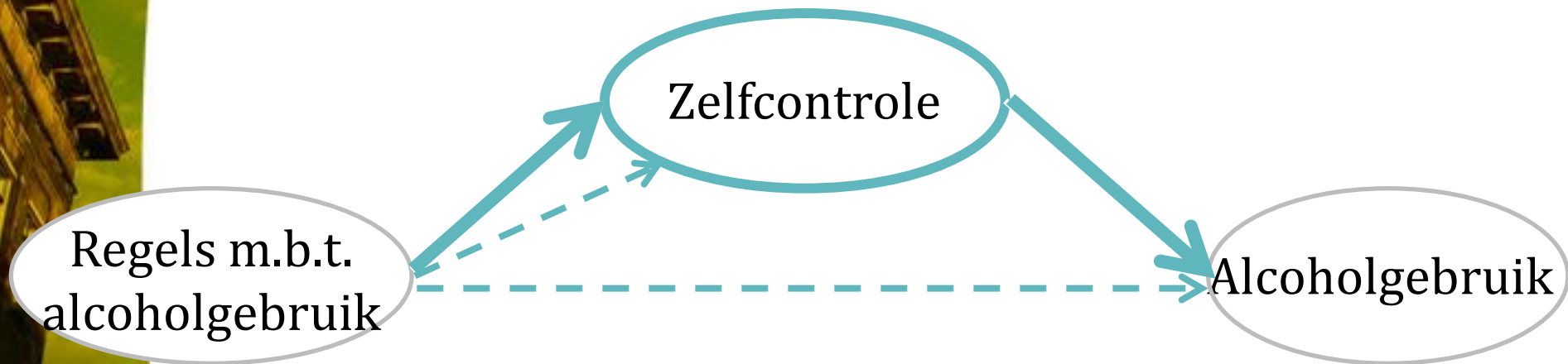
Universiteit Utrecht

Indirecte invloed van alcohol-specifieke regels op alcoholgebruik

13 jaar

14 jaar

15 jaar

Regels m.b.t.
alcoholgebruik

Zelfcontrole

Alcoholgebruik

Hoge kwaliteit van communicatie

Lage kwaliteit van communicatie

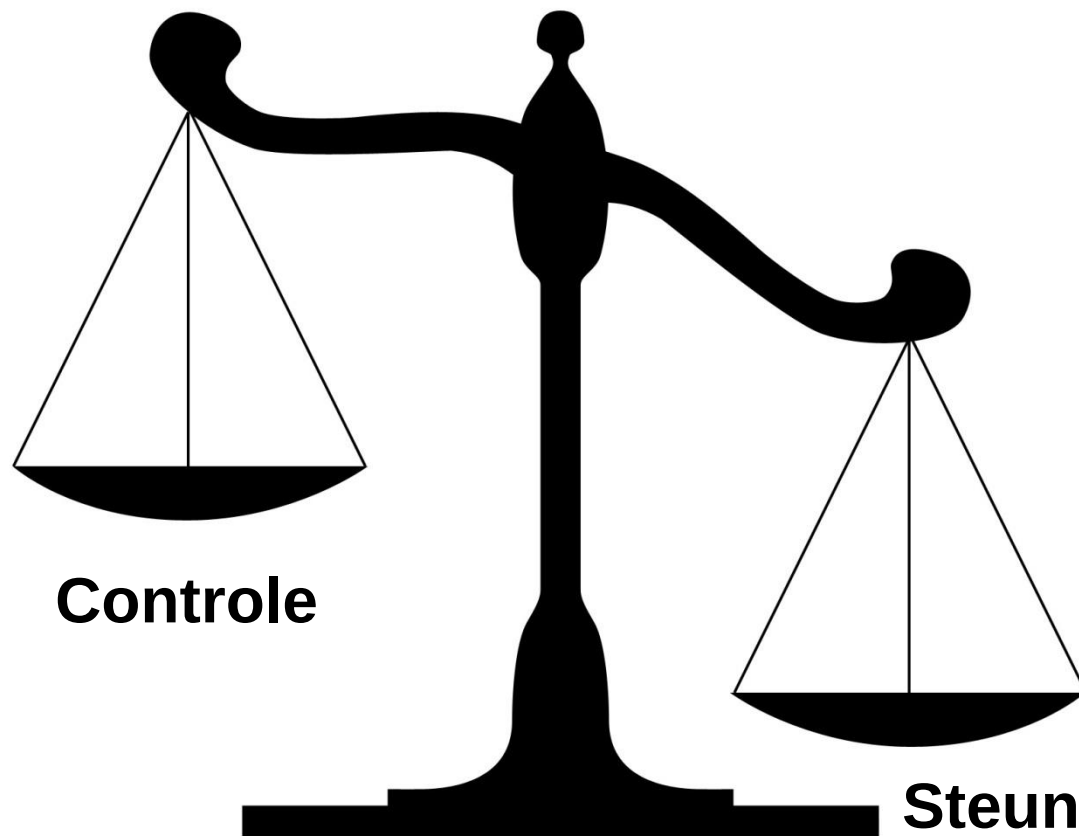
Indirecte invloed van alcohol-specifieke regels op alcoholgebruik

Zelfcontrole van adolescenten is een belangrijke **mechanisme** voor het verklaren van de invloed van alcohol-specifieke regels op alcoholgebruik, echter **alleen** bij adolescenten met een hoge kwaliteit van

Een hoge kwaliteit van communicatie is van belang voor de **motivatie** van adolescenten om gebruik te maken van hun zelf-controle om niet te drinken.

Hoe gaan deze opvoedgedragingen samen?

Alcohol-specifieke opvoedstijl

Authoritatief

16%

Gem autoritatief

45%

Authoritair

18%

Dalers

18%

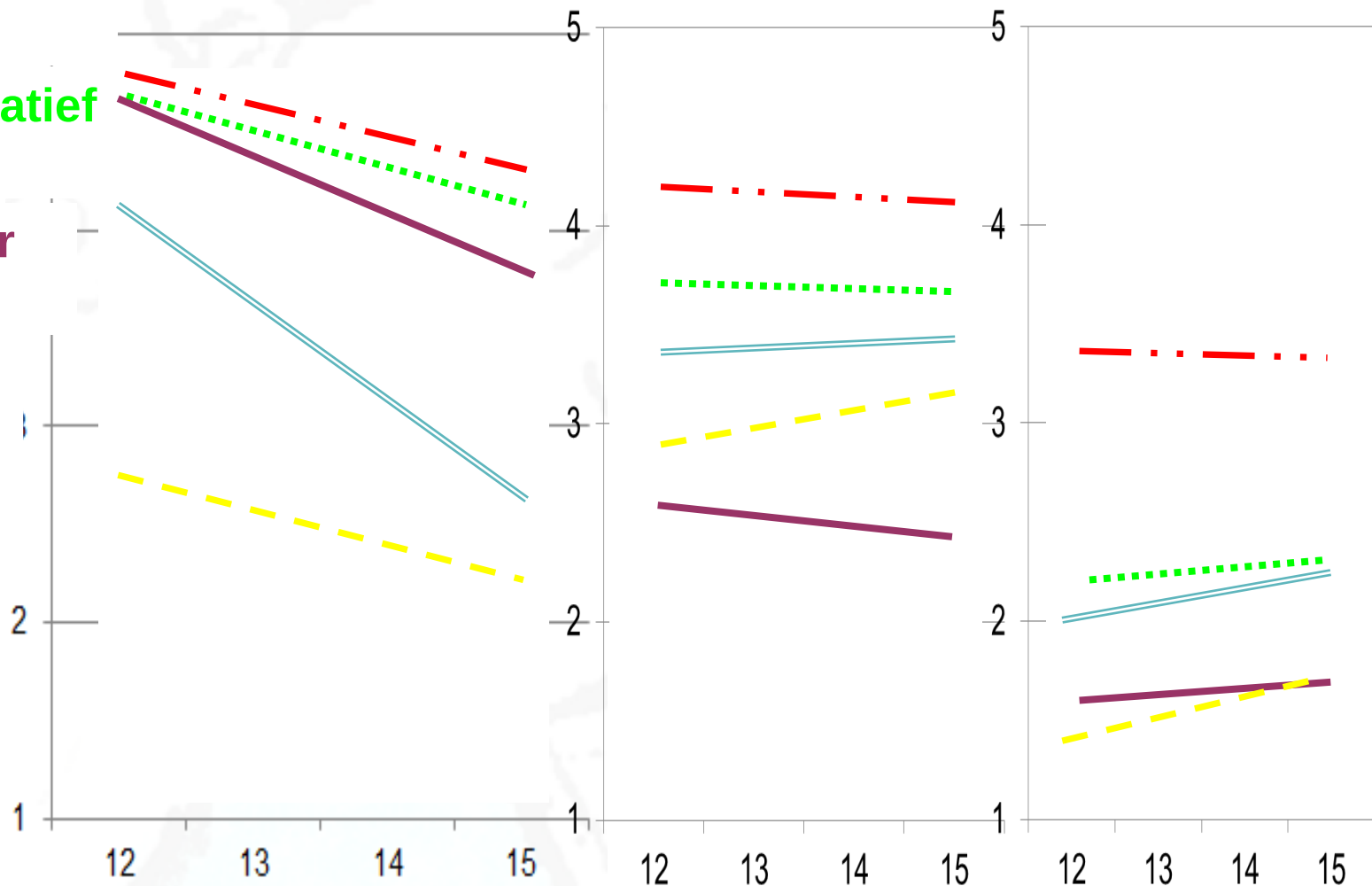
Permissief

3%

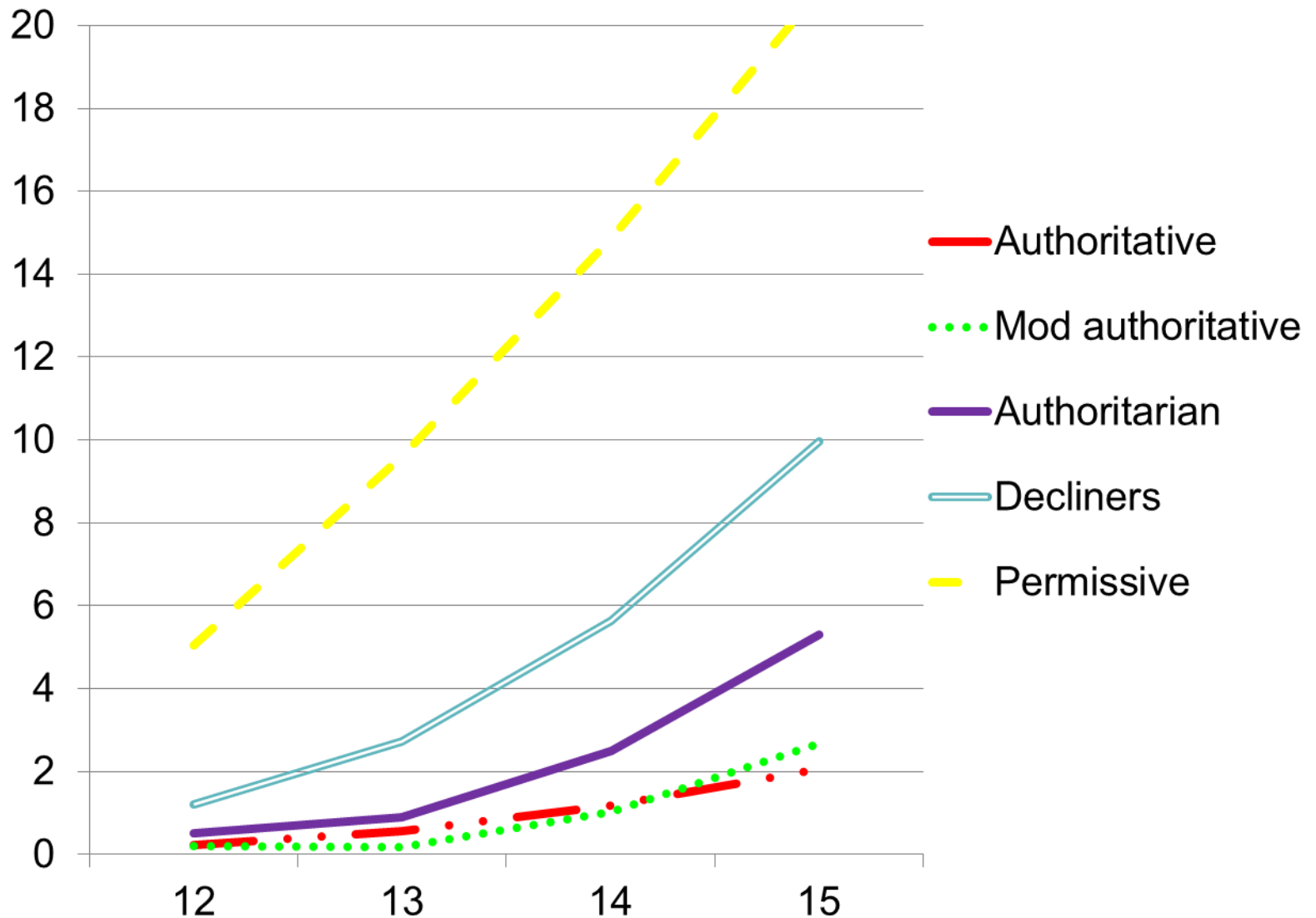
Regels

Kwaliteit

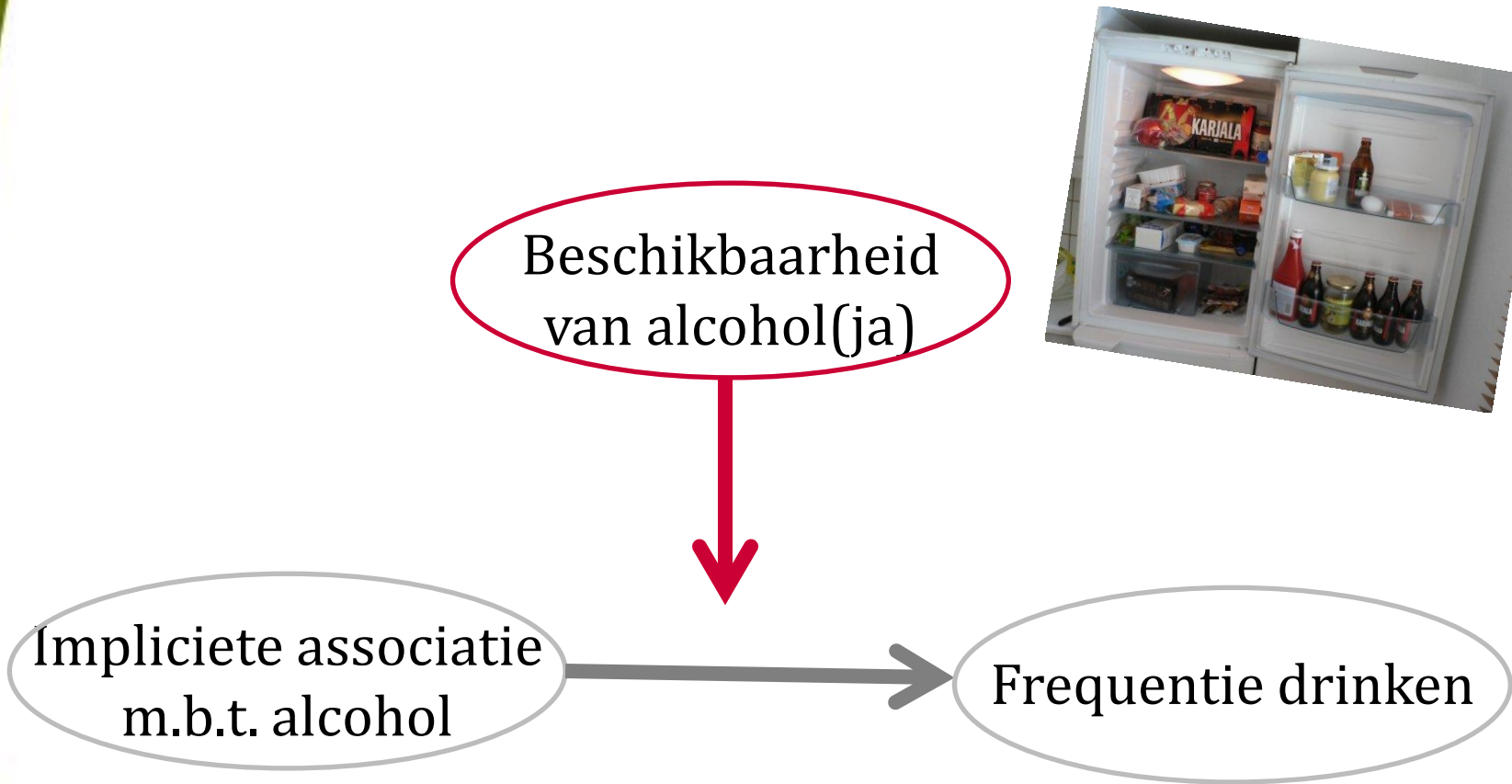
Frequentie

Wat doen hun kinderen?

Beschikbaarheid van alcohol thuis

Universiteit Utrecht